

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 21. februar 2020
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Iren Mirmojtahedi
Sagsnr.: 2019-731-0060
Dok.: 1379472

UDKAST

Forslag
til
Lov om ændring af retsplejeloven
(Nyt uafhængigt tilsyn med bevismidler
og udvidelse af politiklageordningen)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019, foretages følgende ændringer:

1. *Overskriften* til første bog, sjette afsnit, affattes således:

**»Sjette afsnit. Den Uafhængige Politiklagemyndighed og
Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler«**

2. *Kapitel 11 a* affattes således:

»Kapitel 11 a

§ 118. Den Uafhængige Politiklagemyndighed (Politiklagemyndigheden) er en selvstændig myndighed, der ledes af Politiklagerådet og en direktør.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Stk. 2. Politiklagemyndigheden behandler klager over personale ansat i politiet og anklagemyndigheden, jf. kapitel 93 b, og efterforsker straffesager mod personale ansat i politiet og anklagemyndigheden, jf. kapitel 93 c.

Stk. 3. Politiklagemyndigheden udøver sine funktioner i fuld uafhængighed.

§ 118 a. Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler (Bevismiddeltilsynet) er en selvstændig myndighed, der ledes af Politiklagerådet og en direktør.

Stk. 2. Bevismiddeltilsynet fører tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Politiets Efterretningstjeneste er ikke omfattet af tilsynets virksomhed.

Stk. 3. Politiet og anklagemyndigheden er forpligtet til at meddele Bevismiddeltilsynet de oplysninger samt udlevere de dokumenter mv., som forlanges af Bevismiddeltilsynet.

Stk. 4. Bevismiddeltilsynet udøver sine funktioner i fuld uafhængighed.

§ 118 b. Politiklagerådet er Politiklagemyndighedens og Bevismiddeltilsynets øverste ledelse og har det overordnede ansvar for myndighedernes virksomhed.

§ 118 c. Politiklagerådet består af 1 formand, som skal være landsdommer, 1 advokat, 1 universitetslærer i retsvidenskab, 1 teknisk ekspert og 2 repræsentanter for offentligheden.

Stk. 2. Medlemmerne beskikkes af justitsministeren for 4 år ad gangen. Genbeskikkelse kan finde sted én gang.

Stk. 3. Formanden beskikkes efter indstilling fra landsretterne.

Stk. 4. Advokaten beskikkes efter indstilling fra Advokatrådet.

Stk. 5. Offentlighedsrepræsentanterne beskikkes efter indstilling fra henholdsvis KL (Kommunernes Landsforening) og Dansk Folkeoplysnings Samråd.

Stk. 6. Medlemmer af Folketinget, regionsråd og kommunalbestyrelser kan ikke være medlemmer af Politiklagerådet.

Stk. 7. Der beskikkes en suppleant for hvert af rådets medlemmer. Stk. 1-6 finder tilsvarende anvendelse på beskikkelse af suppleanter.

§ 118 d. Politiklagemyndighedens og Bevismiddeltilsynets daglige ledelse varetages af direktøren, der udnævnes og afskediges af justitsministeren efter indstilling fra Politiklagerådet. Direktøren skal følge de anvisninger og retningslinjer, som gives af rådet.

Stk. 2. Direktøren deltager i Politiklagerådets møder, medmindre rådet undtagelsesvis bestemmer andet.

§ 118 e. Politiklagerådet fastsætter selv sin forretningsorden og de nærmere regler om arbejdets fordeling mellem rådet og direktøren.

§ 118 f. Politiklagemyndigheden og Bevismiddeltilsynet afgiver en årlig beretning om deres virksomhed til Folketinget og justitsministeren. Beretningerne offentliggøres.«

3. I *overskriften* til kapitel 93 b ændres »politipersonalet« til: »personale ansat i politiet og anklagemyndigheden«.

4. I § 1019, *stk. 1*, ændres »politipersonalets adfærd i tjenesten« til: »personale ansat i politiet eller anklagemyndigheden, når klagen angår adfærd udvist i tjenesten«.

5. § 1019 a, *stk. 1, 3. pkt.*, ophæves.

6. I § 1019 a, *stk. 2*, indsættes efter »politiets«: »eller anklagemyndighedens«.

7. I § 1019 c, *2. pkt.*, indsættes efter »Politiet«: »og anklagemyndigheden«.

8. I § 1019 k, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »en overordnet polititjenestemand« til: »en leder i politiet eller anklagemyndigheden«.

9. I § 1019 k, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres »til politiet, kan politiet tilbyde klageren« til: »til politiet eller anklagemyndigheden, kan klageren tilbydes«.

10. I § 1019 k, *stk. 2, 2. pkt.*, ændres »politiet« til: »politiet eller anklagemyndigheden«.

11. I § 1019 k, *stk. 2*, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:
»I så fald sender politiet eller anklagemyndigheden en kopi af klagen til Politiklagemyndigheden.«

12. I § 1019 k, *stk. 4, 1. pkt.*, ændres »Den overordnede polititjenestemand« til: »Den leder«.

13. § 1019 k, *stk. 5*, affattes således:

»Stk. 5. Kopi af notitsen, jf. stk. 4, fremsendes til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og rigspolitichefen eller til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og rigsadvokaten«.

14. I § 1019 o, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »rigspolitichefen«: »eller vedkommende statsadvokat og rigsadvokaten«.

15. I § 1019 o, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »rigspolitichefen«: »eller vedkommende statsadvokat og rigsadvokaten«.

16. I § 1019 q udgår », som politipersonale har truffet«.

17. I *overskriften* til kapitel 93 c ændres »politipersonale« til: »personale ansat i politiet og anklagemyndigheden«.

18. I § 1020, 1. pkt., ændres »af politipersonale i tjenesten« til: »i tjenesten af personale ansat i politiet eller anklagemyndigheden«.

19. I § 1020 a, stk. 1, ændres »politipersonale« til: »personale ansat i politiet eller anklagemyndigheden«.

20. I § 1020 b, stk. 1, ændres »politipersonale« til: »personale ansat i politiet eller anklagemyndigheden«.

21. I § 1020 i, stk. 2, udgår », som politipersonale har truffet«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2021.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

1.1. Lovforslagets formål og baggrund

1.2. Lovforslagets indhold

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Nyt tilsyn

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Straffesagskæden

2.1.1.2. Politikredsens legalitets- og kvalitetssikring

2.1.1.3. Rigsadvokatens tilsynsforpligtelse

2.1.1.4. Statsadvokaternes tilsynsforpligtelse

2.1.1.5. Rigspolicefens tilsynsforpligtelse

2.1.1.6. Politiets kvalitetssikring af tekniske beviser

2.1.1.6.1. Kriminaltekniske undersøgelser

2.1.1.6.2. It-tekniske undersøgelser

2.1.1.6.3. Øvrige tekniske undersøgelser

2.1.1.7. Anklagemyndighedens legalitets- og kvalitetssikring af tekniske beviser

2.1.1.8. Review af opbevaring og behandling af bevismidler i politiets og anklagemyndighedens it-systemer

2.1.1.9. Databeskyttelsesretlige krav til behandling af personoplysninger, der indgår i tekniske beviser

2.1.1.10. Andre lande

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

2.1.2.1. Justitsministeriets nærmere overvejelser om tilsynets opgaver

2.1.3. Den foreslåede ordning

2.1.3.1. Tilsynets organisering

- 2.1.3.2. Tilsynets kompetence
- 2.1.3.3. Tekniske beviser
- 2.1.3.4. Tilsynets opgaver
  - 2.1.3.4.1. Tilsyn med udarbejdelse af procedurer og retningslinjer
  - 2.1.3.4.2. Tilsyn med, at procedurer og retningslinjer efterleves
  - 2.1.3.4.3. Tilsyn med beskrivelsen af forbehold og usikkerheder
  - 2.1.3.4.4. Tilsyn med oplysninger i sagsbehandlingen
- 2.1.3.5. Praktisk fremgangsmåde ved udførelsen af tilsyn
- 2.1.3.6. Resultat af tilsyn
- 2.2. Udvidelse af politiklageordningen
  - 2.2.1. Gældende ret
    - 2.2.1.1. Politipersonale
    - 2.2.1.2. Forsvarspersonale
    - 2.2.1.3. Civile medarbejdere i politiet
    - 2.2.1.4. Personale ved anklagemyndigheden
  - 2.2.2. Justitsministeriets overvejelser
    - 2.2.2.1. Civile medarbejdere i politiet
    - 2.2.2.2. Personale ved anklagemyndigheden
- 3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
- 5. Administrative konsekvenser for borgerne
- 6. Miljømæssige konsekvenser
- 7. Forholdet til EU-retten
- 8. Hørte myndigheder og organisationer
- 9. Sammenfattende skema

1. Indledning

1.1. Lovforslagets formål og baggrund

Tilliden til politiet, anklagemyndigheden og domstolene er en hjørnesteen i et retssamfund. Samtidig medfører politiets og anklagemyndighedens opgaver, at myndighedernes personale kan stå i modsætningsforhold til eller komme i konflikt med borgerne. Det er derfor afgørende, at borgerne har tillid til, at politiet og anklagemyndigheden som retshåndhævende myndighe-

der udfører deres opgaver på en måde, hvor der ikke sker unødvendige eller ubegrundede indgreb i den enkelte borgers rettigheder.

Opretholdelsen af en høj tillid til politiets og anklagemyndighedens arbejde forudsætter bl.a., at myndighederne reagerer hurtigt og adækvat, når de bliver opmærksomme på fejl ved de beviser, som bliver anvendt i straffesager. Samtidig skal tekniske beviser være underlagt systematiske kvalitetskontroller for at sikre integriteten af de pågældende beviser. Endelig er det afgørende, at fejl altid håndteres åbent, grundigt og ordentligt.

Behovet for at sikre et uafhængigt tilsyn med kvaliteten og integriteten af de tekniske beviser, som politiet og anklagemyndigheden anvender i straffesager, er bl.a. aktualiseret af den såkaldte teledata-sag.

I foråret 2019 konstaterede Rigspolitiet en systemfejl i det it-program, som politiet anvender til at konvertere såkaldte rådata fra teleselskaberne i forbindelse med indhentning af teleoplysninger i straffesager. Sagen satte grundlæggende spørgsmålstejn ved kvaliteten af de teledata, som politiet og anklagemyndigheden anvender i straffesager.

Behovet for, at der løbende føres tilsyn med tekniske bevisers kvalitet blev endvidere understreget i efteråret 2019, hvor der i en konkret sag blev konstateret et DNA-profilsammenfald, som førte til, at en person blev sigtet. Der var tale om et match mellem et spor og en DNA-personprofil optaget i DNA-profilregistret før juni 2012, som derfor var typebestemt efter en tidligere anvendt metode. Da der efterfølgende blev udført en supplerende analyse baseret på en nyere metode, viste denne, at mistanken var ubegrundet. Politikredsen opgav herefter påtale i sagen.

Sagen resulterede bl.a. i, at Rigspolitiet efter drøftelse med Rigsadvokaten udstedte nye retningslinjer for opdatering af DNA-profiler, der er typebestemt efter den tidligere anvendte metode.

Teledata-sagen viser, at der er behov for yderligere kontrol med processen for politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser, så tilliden til disse sikres. Det gælder fra tidspunktet, hvor materiale, spor, data eller lignende oplysninger (f.eks. teleoplysninger, fingeraftryk, DNA-materiale eller våbenspor) indsamles og bearbejdes, til de præsenteres som tekniske beviser under en straffesag.

DNA-eksemplet illustrerer de bevismæssige udfordringer, der kan være forbundet med den teknologiske udvikling og udviklingen af nye metoder. Der er i den forbindelse et behov for at sikre, at myndighedernes procedurer følger relevante standarder på området.

Herudover er der behov for at styrke tilliden til behandlingen af adfærdsklager og anmeldelser om strafbare forhold begået i tjenesten for så vidt angår politiets og anklagemyndighedens ansatte. Behovet udspringer navnlig af de senere års opgaveglidning i politiet, hvor der – som et supplement til det politiuddannede personale – er ansat civile medarbejdere til løsningen af politiets kerneopgaver og for at frigøre politiuddannet personale.

Derfor bør Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetence udvides til at omfatte civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed (statsadvokaterne og Rigsadvokaten), som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse. Borgerens retsstilling og mulighed for at indbringe sådanne sager for Den Uafhængige Politiklagemyndighed bør ikke afhænge af, hvilken medarbejdergruppe sagen vedrører.

Med lovforslaget ønsker regeringen således at styrke borgernes samlede tillid til de retshåndhævende myndigheder. Lovforslagets første del indebærer, at der oprettes en ny myndighed – Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler – der vil skulle føre tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Lovforslagets anden del indebærer, at Den Uafhængige Politiklagemyndighed (Politiklagemyndigheden) fremover også vil skulle behandle adfærdsklager og efterforske straffesager mod civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed (statsadvokaterne og Rigsadvokaten), som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse.

Lovforslaget skal ses i lyset af den særlige danske model for organisering af politi og anklagemyndighed, hvor den lokale anklagemyndighed er integreret i politikredsene. Modellen sikrer bl.a. et effektivt og uformelt samarbejde mellem de to myndigheder, hvor der i den daglige straffesagsbehandling kan ske løbende legalitets- og kvalitetssikring af straffesagsbehandlingen – f.eks. ved løbende at afklare, hvilke tvangsindgreb der er hjemmel til at foretage i de enkelte sager. Regeringen ønsker at fastholde denne organisering, der sikrer synlighed og gennemslagskraft i legalitetssikringen.

Lovforslaget skal i sin helhed understøtte den danske model for organiseringen af politiet og anklagemyndigheden og medvirke til, at den generelt meget høje tillid, som politiet og anklagemyndigheden nyder blandt befolkningen, fastholdes.

1.2. Lovforslagets indhold

Det foreslås, at der oprettes en ny myndighed – Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler (Bevismiddeltilsynet) – der skal føre tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser.

Tilsynets opgaver vil bestå i at påse, at der er udarbejdet tilstrækkelige og relevante procedurer og retningslinjer for håndteringen og behandlingen af de enkelte typer af tekniske beviser, samt at disse procedurer og retningslinjer efterleves. Tilsynet vil desuden have til opgave at føre kontrol med, at standarderklæringer, politirapporter mv. i relevant omfang beskriver de forbehold og usikkerheder, der generelt måtte knytte sig til de enkelte bevismidler. Tilsynet vil endvidere skulle kontrollere, om anklagemyndigheden generelt sikrer, at oplysninger om forbehold og usikkerheder, der konkret måtte knytte sig til de anvendte tekniske beviser, fremgår af straffesagerne og fremlægges åbent under straffesagens behandling ved domstolene.

Det er med oprettelsen af Bevismiddeltilsynet forudsat, at det nye tilsyn supplerer de eksisterende kontrolmekanismer. Det nye tilsyn overtager ikke eksisterende tilsynsopgaver. Politikredsene skal derfor fortsætte med den nuværende legalitets- og kvalitetssikring og de lokale tilsyn, ligesom statsadvokaterne fortsat vil skulle føre tilsyn med politidirektørenes behandling af straffesager. Det vil endvidere fortsat være Datatilsynet, der fører tilsyn med, at reglerne om databeskyttelse bliver overholdt.

Bevismiddeltilsynets virksomhed vil skulle omfatte politiet og anklagemyndigheden.

Politiets Efterretningstjeneste (PET) og Politiklagemyndigheden vil ikke blive omfattet af tilsynets kompetence, ligesom eksterne aktører, der udfører undersøgelser, eller udarbejder erklæringer til brug for politiets efterforskning (f.eks. Retsgenetisk Afdeling og bilinspektører), heller ikke vil blive omfattet.

Efter lovforslaget vil det eksisterende Politiklageråd – der i dag fungerer som Politiklagemyndighedens øverste ledelse – fremover også skulle varetage det overordnede ansvar for Bevismiddeltilsynets virksomhed.

Det foreslås herudover at udvide Politiklagemyndighedens kompetence til også at omfatte civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse. Lovforslaget vil ensarte borgerens retsstilling og mulighed for at indbringe sådanne sager for Politiklagemyndigheden.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Nyt tilsyn

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Straffesagskæden

Behandlingen af straffesager involverer i de fleste tilfælde flere myndigheder, herunder politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen. For at straffesager kan gennemføres effektivt er det en forudsætning, at myndighederne samarbejder både på centralt og lokalt niveau.

Myndighederne i straffesagskæden varetager hver sin rolle. Politiet efterforsker og opklarer forbrydelser, anklagemyndigheden drager strafskyldige til ansvar og sørger for, at der ikke sker forfølgning af uskyldige, domstolene vurderer beviserne i en sag og dømmer eller frifinder den tiltalte, og kriminalforsorgen fuldbyrder den straf, som domstolene fastsætter. Anklagemyndigheden og domstolene fører desuden kontrol med de tidligere led i kæden.

Straffesagskæden er ikke en fast defineret størrelse, men kan ses som en proces, der forløber fra det tidspunkt, hvor politiet modtager en anmeldelse eller iværksætter en undersøgelse af egen drift, til straffesagen afsluttes eventuelt ved endt afsoning. Sagen kan afsluttes med afvisning af anmeldelsen, indstilling af efterforskningen, udstedelse af et bødeforelæg eller med meddelelse af en påtaleopgivelse eller et tiltalefrafald. Dernæst kan domstolene enten frifinde eller idømme borgeren en bøde eller en frihedsstraf. Domstolene kan også meddele borgeren en advarsel eller afgøre sagen med en anden strafferetlig foranstaltning. Endelig kan sagskæden afsluttes ved kriminalforsorgen – enten ved at borgeren afsoner en idømt straf, eller ved at kriminalforsorgen fører tilsyn med borgeren gennem en nærmere fastsat periode.

2.1.1.2. Politikredsenes legalitets- og kvalitetssikring

Ved behandlingen af en straffesag påhviler det først og fremmest den enkelte medarbejder at påse, at sagsbehandlingen opfylder legalitets- og kvalitetskravene og harmonerer med god sagsbehandlingsskik. Det gælder såvel politiuddannede, kontoruddannede, juridisk uddannede og andre akade-

miske medarbejdere. Det påhviler dernæst den enkelte medarbejders nærmeste leder at kontrollere kvaliteten og legaliteten i medarbejderens sagsbehandling. Det påhviler endelig den enkelte anklager i forbindelse med behandlingen af straffesagerne at påse, at sagsbehandlingen i sin helhed opfylder legalitets- og kvalitetskravene og harmonerer med god sagsbehandlings-skik. Der påhviler således anklagemyndigheden et generelt og tværgående ansvar for straffesagens behandling.

Politidirektøren har det overordnede ansvar for at sikre legaliteten og kvaliteten af politikredsens arbejde, herunder at straffesagerne behandles så grundigt og så hurtigt som muligt. Politidirektøren skal ligeledes sikre, at politikredsen når de mål, der er opstillet for straffesagsbehandlingen, herunder at de mål, der er fastsat for f.eks. sagsbehandlingstider, overholdes. Politidirektøren skal – gennem chefanklageren og de politiuddannede ledere – ved fastsættelse af lokale retningslinjer og gennem den daglige legalitets- og kvalitetssikring endvidere sørge for, at de fastsatte retningslinjer følges, således at kravene til legalitet, kvalitet og effektivitet opfyldes i politikredsens straffesagsbehandling.

Legalitets- og kvalitetssikring af straffesagsbehandlingen omfatter samtlige lokalpolitistationer og afdelinger, der behandler straffesager. Der afholdes regelmæssige møder mellem anklagemyndighedens jurister og lokalpolitistationer/afdelinger, og der føres notater over møder og relevante drøftelser, herunder vedrørende nuværende og tidligere indsats- og fokusområder.

Anklagemyndighedens daglige legalitets- og kvalitetssikring i straffesager foregår i praksis ved et tæt samarbejde mellem politikredsens anklagere og politipersonale. Dette skal sikre en smidig og effektiv behandling af straffesagerne, hvor politipersonale og anklagere løbende kan drøfte behandlingen af sagerne. En tæt daglig kontakt mellem anklagere og politipersonale er et vigtigt led i anklagemyndighedens arbejde med at sikre kvaliteten og legaliteten i politikredsens arbejde. Politiet har derved løbende gennem straffesagsbehandlingen en let og uformel adgang til juridisk rådgivning.

Praktisk kan dette både foregå ved, at anklageren deltager i afdelingens efterforskningsmøder, og ved at politiet henvender sig til anklageren med henblik på at drøfte en konkret sag eller mere generelle spørgsmål om procesuelle tvangsindgreb, kredsen af mistænkte eller tilskæring af sagen. Det kan også foregå ved, at advokaturchefen afholder legalitetsmøder med linjechefen for efterforskningsafdelingen og/eller andre politiledere, og her drøfter kvalitetsmæssige og legalitetsmæssige spørgsmål af mere generel karakter,

ny lovgivning eller særlige opmærksomhedspunkter i øvrigt. Anklagemyndigheden får på baggrund af det tætte samarbejde med politiet under efterforskningen mulighed for at udøve en løbende juridisk kontrol med politiets arbejde.

Anklagemyndigheden er ved udførelsen af arbejdet underlagt objektivitetsprincippet, jf. retsplejelovens § 96, stk. 2. Det betyder, at anklagemyndigheden ikke blot skal påse, at straffskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted. Princippet gælder også for anklagemyndighedens tætte samarbejde med politiet og den løbende juridiske kontrol af politiets arbejde.

2.1.1.3. Rigsadvokatens tilsynsforpligtelse

Det følger af retsplejelovens § 99, stk. 2, at Rigsadvokaten er de øvrige offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse.

Rigsadvokaten fører tilsyn med statsadvokaternes og politidirektørernes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser vedrørende strafforfølgning, der er truffet af statsadvokaterne som 1. instans.

Rigsadvokaten foretager en overordnet mål-, resultat- og ressourcestyring af politikredsens straffesagsbehandling, der bl.a. omfatter årlige resultatkontrakter med generelle produktionskrav, og som også kan inddrage eventuelle oplysninger om særlige indsats- og fokusområder, der er blevet identificeret, f.eks. som led i arbejdet med legalitets- og kvalitetssikring. Som led heri følger Rigsadvokaten ligeledes op på, om politikredsene har nået de overordnede mål, der er fastsat for straffesagsbehandlingen.

Rigsadvokaten foretager en tilsvarende overordnet styring med hensyn til statsadvokaternes straffesagsbehandling. Generelt foretages Rigsadvokatens tilsyn og kvalitetsarbejde med statsadvokaterne dog navnlig med udgangspunkt i resultat- og systemkontrol baseret på bl.a. årsrapporterne, opfølgningen på målene i de årlige resultatkontrakter og jævnlige møder med statsadvokaterne. Med henblik på at sikre et tæt og struktureret samarbejde på området aftales en regelmæssig og hensigtsmæssig mødestruktur mellem Rigsadvokaten og de to regionale statsadvokater.

Rigsadvokaten afholder mindst én gang årligt et tilsynsmøde i hver statsadvokatur bl.a. med henblik på at drøfte statsadvokatens organisering og tilrettelæggelse af tilsynet og kvalitetsarbejdet med politikredsene. Det gælder f.eks. identificering og opfølgning på særlige indsats- og fokusområder og

den generelle opsamling af resultatet af bl.a. klagesager, udviklingen i klagesager og omgørelser samt tilsynet på særlige områder, f.eks. med langvarige sigtelser og varetægtsfængslinger.

For løbende at udvikle og forbedre en ny og mere samarbejdsorienteret tilsynsmodel bliver der endvidere foretaget en systematisk evaluering af statsadvokatens tilsyn og kvalitetsarbejde med straffesagsbehandlingen i politikredsene.

I forhold til de regionale statsadvokaters egen straffesagsbehandling er Rigsadvokaten i sit tilsyn og kvalitetsarbejde med statsadvokaten navnlig opmærksom på statsadvokaternes behandling af ankesager, controlsager vedrørende forvarings- og foranstaltningssag, sagsbehandlingen af tiltaleindstillinger og sagsbehandlingstider samt sager med langvarige sigtelser eller langvarige varetægtsfængslinger. Dertil kommer både de regionale statsadvokaters og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitets klassifikation og opfølgning på eksempelvis behandlingen af særlige internationale sager og udviklingen i statsadvokaturens sagstyper.

I forbindelse med Rigsadvokatens behandling af bl.a. ankesager, procesbevillingsansøgninger og klagesager vurderer Rigsadvokaten løbende legaliteten, kvaliteten og effektiviteten af statsadvokatens sagsbehandling.

2.1.1.4. Statsadvokaternes tilsynsforpligtelse

Det følger af retsplejelovens § 101, stk. 2, at statsadvokaterne fører tilsyn med politidirektørenes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser truffet af politidirektørerne vedrørende strafforfølgning.

Herudover er der fastsat retningslinjer for, at politidirektørerne i en række tilfælde skal forelægge sager, der er undergivet politidirektørernes påtalekompetence, for statsadvokaten, inden der rejses tiltale, eller inden det beslutes, om anke af en byretsdom skal undlades, jf. Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om forelæggelse og indberetning mv.

Gennem behandlingen af klagesager opbygger statsadvokaterne kendskab til sagsbehandling og praksis ved de enkelte embeder, hvilket er en af forudsætningerne for statsadvokaternes mulighed for at udøve et effektivt tilsyn og kontrol med politidirektørernes behandling af straffesager. Forudsætningerne skabes yderligere gennem statsadvokaternes løbende samarbejde med politikredsene. Gennem samarbejdet får statsadvokaterne også et indgående kendskab til forholdene i den enkelte politikreds.

Tilsyns- og kvalitetsarbejdet omfatter bl.a. politikredsnes implementering og anvendelse af regler og retningslinjer for behandlingen af straffesager, politikredsnes tiltalepraksis, sanktionspåstande, afgørelser og iagttagelse af tidsfrister, herunder navnlig på særlige indsats- og fokusområder. Tilsynet og kvalitetsarbejdet omfatter såvel politikredsnes generelle sagsbehandlingsrutiner og retningslinjer som behandlingen af enkeltsager. I forbindelse med sit tilsyn og kvalitetsarbejde vurderer statsadvokaten politikredsnes egen legalitets- og kvalitetssikring samt effektiviteten i straffesagsbehandlingen. Statsadvokaten vurderer i den forbindelse politikredsnes retningslinjer for legalitets- og kvalitetssikring i alle lokalpolitistationer og afdelinger, der behandler straffesager, og efterlevelsen heraf. Endvidere vurderes ledelsens opfølgning i tilfælde af legalitets- og kvalitetsproblemer.

Den daglige forpligtelse til at påse, at der sker den fornødne legalitets- og kvalitetssikring i politikredsene i forbindelse med behandlingen af straffesager påhviler politidirektøren. Denne interne kontrol finder således sted sideløbende med den overordnede anklagemyndigheds kontrol og tilsyn med behandlingen af straffesager.

2.1.1.5. Rigspolitichefens tilsynsforpligtelse

Det følger af retsplejelovens § 109, stk. 1, at rigspolitichefen har ansvar for politiets virksomhed i hele landet, og at rigspolitichefen fører tilsyn med politidirektørerne. Der er tale om det almindelige tilsyn, der er forbundet med et over-/underordningsforhold, hvilket også omfatter behandlingen af konkrete sager.

Rigspolitichefen kan fastsætte generelle og konkrete tjenestebefalinger om politiets forhold og i den forbindelse give konkrete instrukser og udstede vejledninger mv. om, hvordan konkrete politifaglige opgaver skal løses på tværs af politikredsene og i Rigspolitiet.

Rigspolitiets tilsyn omfatter en række konkrete områder af politiets virksomhed, herunder forhold knyttet til efterlevelsen af den lovgivning, der finder anvendelse for politiet. Eksempelvis kan Rigspolitiet føre tilsyn med og instruere om politikredsnes indsamling og behandling af oplysninger som led i efterforskningsmæssig virksomhed for at sikre, at kredsene efterlever reglerne i retsplejeloven, politiloven, de databeskyttelsesretlige regler og generelle offentligretlige grundsætninger. Rigspolitiet udsteder i den forbindelse cirkulærer, vejledninger og action cards, der konkret fastsætter, hvordan politiets opgavevaretagelse skal finde sted. Rigspolitiet håndterer end-

videre situationer, hvor politiets indsamling og brug af oplysninger ikke sker i overensstemmelse med ovennævnte regelsæt.

Rigspolitiet fører ikke et fast, tværgående tilsyn med straffesagsbehandlingen svarende til anklagemyndighedens tilsyn. Rigspolitiets tilsyn udføres typisk ad hoc og i tæt sammenhæng med de konkrete styrelsesopgaver, som Rigspolitiet varetager i forhold til politikredsene, herunder den bistand, som Rigspolitiet yder i forbindelse med konkrete politiopgaver.

2.1.1.6. Politiets kvalitetssikring af tekniske beviser

Rigspolitiet har ansvaret for udviklingen og driften af en række tekniske efterforskningsredskaber, som anvendes til eksempelvis at bearbejde indsamlede oplysninger, materialer og spor mv. Når de indsamlede spor har været behandlet eller undersøgt, udfærdiges der typisk rapporter eller erklæringer, der gør det muligt at dokumentere oplysningerne som beviser i konkrete straffesager. Nedenfor gennemgås de mest centrale eksempler på disse.

2.1.1.6.1. Kriminaltekniske undersøgelser

Kriminaltekniske undersøgelser udføres både af politikredsene og Rigspolitiet. Rigspolitiet (Nationalt Kriminalteknisk Center) assisterer landets politikredse, hvis der er behov for anvendelse af specialundersøgelser, specialkompetencer eller specielt udstyr.

Politiet behandler og undersøger indsamlede kriminaltekniske spor, herunder *biologiske spor, blodstænk, brandtekniske forhold, dokumenter, DNA, fingeraftryk, våbenspor, ballistiske forhold, værktøjsspor, sålaftryk og foto- og videomateriale*.

I henhold til Rådets rammeafgørelse 2009/905/RIA om akkreditering af leverandører af kriminaltekniske ydelser, der udfører laboratorieaktiviteter, har Rigspolitiet (Nationalt Kriminalteknisk Center) implementeret akkrediteringsstandardens ”DS/EN/ISO/IEC 17025 – Generelle krav til prøvetagningslaboratoriets kompetence”. Akkrediteringen omfatter laboratorieundersøgelser af biologiske sporsøgninger, fingeraftryk og våbentekniske undersøgelser, herunder gerningsstedsundersøgelser i forbindelse med skudafgivelser. Der arbejdes aktuelt med at udvide akkrediteringen til at omfatte dokumenttekniske og overfladesportekniske undersøgelser. Gerningsstedsundersøgelser, hvor der ikke har været skudafgivelse, er ikke på nuværende tidspunkt underlagt ISO-akkreditering, men retningslinjer for gerningsstedsundersøgelser og behandling af forskellige typer spor på gerningsste-

der er beskrevet i en række vejledninger og retningslinjer, som skal sikre kvaliteten af undersøgelser og sporsikring på gerningssteder.

ISO/IEC-akkrediteringen medfører, at der er en række retningslinjer og kontrolprocedurer, der skal overholdes, når Rigspolitiet leverer kriminaltekniske ydelser til politikredsene. Det drejer sig bl.a. om retningslinjer for adgangsførelse, adgangskontrol, håndtering af effekter og spor samt registrering og dokumentation.

Derudover er det inden for de enkelte typer af efterforskningsredskaber defineret, hvilken kontrol resultatet af de tekniske undersøgelser skal undergives. Dertil kommer kvalitetskontrol i form af makkerkontrol, teknisk peer review samt administrativt review. Endvidere udføres der kompetencekontroller, f.eks. i form af laboratoriesammenligninger og test af personalekompetence. Yderligere gennemføres der periodiske interne audits, som indebærer en overensstemmelsesvurdering i forhold til kravene i ISO/IEC-standarden.

Rigspolitiet er endelig som følge af ISO/IEC-akkrediteringen underlagt en periodisk, uvildig tredjepartstilsynsbedømmelse af akkrediteringsmyndigheden DANAK (Den Danske Akkrediteringsfond). Eventuelle afvigelser, som er identificeret, skal afhjælpes ved gennemførelse af korrigerende handlinger, som skal godkendes af DANAK.

2.1.1.6.2. It-tekniske undersøgelser

Rigspolitiet (Nationalt Cyber Crime Center) har – med forbehold for de opgaver, der varetages af PET – det overordnede politifaglige ansvar for politiets opgavevaretagelse vedrørende it-kriminalitet mv., herunder udarbejdelse af *it-tekniske erklæringer*. Rigspolitiet yder efter anmodning bistand til politikredsene efterforskning og retsforfølgning af it-kriminalitet mv., som kræver særlig avanceret teknologi, ekspertise eller rutine. Endvidere bistår Rigspolitiet politikredsene med at løse særligt komplekse digitale udfordringer i forbindelse med efterforskning af it-kriminalitet.

Rigspolitiet udvikler og vedligeholder – i samarbejde med Rigsadvokaten – nationale kvalitetsstandarder for politiets it-efterforskning, herunder for korrekt behandling af mulige *digitale spor* efter en forbrydelse. I den forbindelse indsamler Rigspolitiet nationalt og internationalt ny viden og best practice om efterforskningsværktøjer, arbejdsmetoder, metodeudvikling og metodevalidering.

Endvidere udarbejder og vedligeholder Rigspolitiet et katalog over kvalitetsgodkendt udstyr og software til it-efterforskning mv., som politikredsene er forpligtede til at foretage indkøb ud fra. Indkøb og brug af andet it-udstyr og andre programmer kan alene ske efter aftale med Rigspolitiet.

Ved udarbejdelsen af it-tekniske erklæringer foretager Rigspolitiet en kvalitetskontrol af det udførte arbejde. Der gennemføres peer review af alle *it-tekniske undersøgelser af computere*. Formålet med peer reviewet er at sikre, at Rigspolitiets analyse er valid og afspejler de sagsskridt, der er foretaget, og at erklæringen lever op til Rigspolitiets interne retningslinjer for udarbejdelse af it-tekniske erklæringer.

Gennem peer reviewet skal det bl.a. sikres, at formålet med undersøgelsen fremgår af erklæringen, at opstillingen af analysepunkter afspejler formålet, at der er anvendt relevante undersøgelsesprogrammer, og at eventuelle udvalgte sagsdata, der fremsendes til politikredsen sammen med erklæringen, er korrekt beskrevet i erklæringen, herunder med relevante forbehold i forhold til tolkningen af data og tidsstempler.

Når den it-tekniske undersøgelse og erklæring godkendes, udarbejder medarbejderen, der har foretaget peer review, et kvalitetskontroldokument. Medarbejdere, der har ansvaret for at udføre peer review, har typisk flere års praktisk erfaring, hvor de pågældende har erhvervet kompetencer inden for digital analyse.

2.1.1.6.3. Øvrige tekniske undersøgelser

Ud over ovennævnte tekniske efterforskningsredskaber, som Rigspolitiet råder over til brug for politikredsens konkrete efterforskninger, har Rigspolitiet ligeledes udarbejdet nationale retningslinjer for andre tekniske efterforskningsredskaber, som anvendes i politikredsene.

Rigspolitiet har for så vidt angår brugen af *automatisk nummerpladegenkendelse* (ANPG) vejledt politikredsene om jævnligt at sikre kontrol af udstyret, herunder i hvilke tilfælde der skal ske kalibrering af udstyret.

For så vidt angår tekniske indgreb i meddelelshemmeligheden har Telecentret i Rigspolitiet bl.a. til opgave at indhente, behandle og videreformidle f.eks. *aflytninger* eller *historiske teleoplysninger*.

I relation til Telecentrets arbejde er der som led i opfølgningen på teledatasagen indført en række systemtekniske og manuelle kvalitetskontroller med

henblik på at sikre driften og dataintegriteten. Der er endvidere påbegyndt et arbejde med certificering af Telecentrets arbejdsprocesser mv.

Rigspolitiets ”Vejledning om håndtering og kvalitetskontrol af teledata” fastsætter de nærmere krav til politiets håndtering og kvalitetskontrol af teledata samt dokumentation for sammenhængen mellem rådata og konverteret data, når teledata skal anvendes i retsmøder under efterforskningen eller fremlægges som bevis under hovedforhandlingen.

På færdselsområdet benyttes forskellige typer teknisk måleudstyr, f.eks. til brug for måling af hastighed og i forbindelse med kontrol af overholdelse af køre-/ hviletidsbestemmelser.

Det tekniske måleudstyr på færdselsområdet, der anvendes som bevis i straffesager, gennemgår i forudbestemte intervaller kalibrering eller verificering for at sikre, at udstyret måler korrekt. Brugere af måleudstyret er uddannede til at benytte dette, ligesom der er udfærdiget brugervejledninger, der angiver den korrekte fremgangsmåde for anvendelse heraf.

Til hastighedsmåling benytter politikredsene *automatisk trafikkontrol (ATK), manuelt betjente lasere, videokøretøjer og knallertrullefelt*.

Kvalitetssikringen af anvendelse af hastighedsmålingsinstrumenter sker generelt ved, at udstyret typegodkendes af en uafhængig institution, der som oftest er akkrediteret. Typegodkendelsen er en garanti for, at produktet lever op til de specifikationer, som angives af producenten, herunder fastsættelse af usikkerhedsfradrag for måling.

Forud for ibrugtagning skal der foretages en kalibrering, som sikrer, at det enkelte instrument er korrekt indstillet. Der foretages herefter årlige eller halvårslige verificeringer eller kalibreringer.

Hastighedsmåleinstrumenterne har desuden en række indbyggede selvkontroller, eksempelvis ved at instrumentet udfører funktionstest under opstartsp proceduren.

Politikredsene benytter herudover tekniske færdselsoperative efterforskningsredskaber for køretøjer i form af eksempelvis *bremseprøvestand, decelerationsmålere og lydtryksmålere*. Kvalitetssikringen af disse efterforskningsredskaber sker generelt gennem kalibrering af udstyret.

Af andre køretøjstekniske efterforskningsredskaber benytter politikredsene *TachoScan* og *Tachografkort* (fører kort), *udlæsningsudstyr* og *vægte* i forbindelse med bl.a. kontrol af overholdelse af køre- hviletidsbestemmelser m.m.

Lastbilens tachograf kontrolleres én gang årligt af et autoriseret værksted. Udlæsningsudstyr anvendes til udlæsning af en række data fra lastbiler og bliver automatisk opdateret via en tilknyttet brugerlicens. Opdatering og brugerkontrol sikrer, at udlæsninger er korrekte. Derudover benytter politikredsene forskellige former for vægte, som gennemgår årlig service og kalibrering.

2.1.1.7. Anklagemyndighedens legalitets- og kvalitetssikring af tekniske beviser

Som anført under pkt. 2.1.1.2. påhviler det i første række den enkelte medarbejder at påse, at straffesagsbehandlingen opfylder legalitets- og kvalitetskravene og harmonerer med god sagsbehandlingsskik. Det gælder både politipersonale, analytikere og anklagere. Det påhviler dernæst den enkelte medarbejders nærmeste leder at kontrollere legaliteten og kvaliteten i medarbejderens sagsbehandling. Det påhviler endelig den enkelte anklager i forbindelse med behandlingen af straffesagerne at påse, at sagsbehandlingen i sin helhed opfylder legalitets- og kvalitetskravene og harmonerer med god sagsbehandlingsskik. Det gælder også i forbindelse med legalitets- og kvalitetssikring af tekniske beviser.

Hvis politiet eksempelvis vurderer, at retsplejelovens betingelser for at foretage et tvangsindgreb, der tilvejebringer et teknisk bevis, er opfyldt, udfærdiger politiet en rapport, der bl.a. indeholder en beskrivelse af mistankegrundlaget, og hvorfor det pågældende tvangsindgreb er nødvendigt for efterforskningen. Sagen afleveres herefter til anklagemyndigheden, der foretager en selvstændig vurdering af, om betingelserne for indhentning af den pågældende kendelse er opfyldt. Hvis anklagemyndigheden finder, at betingelserne ikke er opfyldt, tilbageleveres sagen til politiet med anmodning om uddybning af materialet, hvis dette er muligt. Hvis anklagemyndigheden derimod er enig i, at betingelserne er opfyldt, fremsættes anmodningen om afsigelse af kendelse for en dommer. Herved foretager anklagemyndigheden en løbende legalitetssikring af politiets indhentelse af bl.a. tekniske beviser. Når det tekniske bevis er tilvejebragt, indgår det i den forsatte efterforskning af sagen.

I de tilfælde, hvor iværksættelsen af et tvangsindgreb ikke forudsætter retens forudgående eller efterfølgende godkendelse, vil der også ske dokumentation af indgrebet. Den konkrete kontrol med det iværksatte indgreb vil afhænge af indgrebets karakter. Som eksempel herpå kan nævnes optagelse af fingeraftryk, som er et indgreb, der iværksættes af sagsbehandleren i henhold til retsplejelovens regler om legemsindgreb.

Når sagen er færdig efterforsket, afleveres den til anklagemyndigheden med henblik på en stillingtagen til tiltalespørgsmålet. Anklagemyndigheden vurderer i den forbindelse, om det ud over enhver rimelig tvivl kan bevises, at tiltalte er skyldig. Som led i denne vurdering foretager anklageren en vurdering af de enkelte beviser i sagen, herunder om og i givet fald, hvilken vægt de kan tillægges (kvalitet), og om de er lovligt tilvejebragte (legalitet). I forbindelse med denne vurdering kontrollerer anklageren, om de indhentede beviser er korrekt gengivet af politiet i rapportmaterialet, og om sagen er tilstrækkelig oplyst, eller om der skal foretages supplerende efterforskningskridt for at imødegå de eventuelle bevismæssige usikkerheder, der knytter sig til det pågældende bevis.

Ved straffesager om hastighedsovertrædelser skal der eksempelvis foreligge dokumentation for gennemførelsen af den foreskrevne periodevise kalibrering af politiets hastighedsmålere, før der kan rejses tiltale. Indgår der teledata i sagen, vil anklageren sikre sig, at kvalitetsrapporten indeholder de nødvendige oplysninger om de fejlkilder og usikkerheder, der er relevante for sagen, og om der er behov for supplerende efterforskning. Foreligger der tekniske erklæringer i sagen, sammenholder anklageren erklæringens konklusion med politiets øvrige efterforskningskonklusioner og vurderer, om der skal stilles supplerende skriftlige spørgsmål i anledning af erklæringen, eller om der skal være vidneførsel i forbindelse med erklæringens dokumentation i retten. Begge dele sker under iagttagelse af forsvarerens mulighed for kontradiktion.

Anklagemyndigheden skal endvidere generelt ved tiltalerejsningen gøre sig overvejelser om, hvordan beviset skal præsenteres i retten, herunder om der er brug for efterforskere, analytikere eller sagkyndige vidner, som skal vidne under hovedforhandlingen. Anklagemyndigheden skal desuden, hvor det er relevant, indkalde andre vidner samt præsentere yderligere efterforskning, der kan understøtte eller supplere de foreliggende beviser. Hvis der under hovedforhandlingen rejses begrundede spørgsmål vedrørende kvaliteten af et bevis, som ikke tidligere har været fremme, må anklagemyndigheden overveje, om der helt undtagelsesvist er behov for at begære sagen udsat

med henblik på yderligere efterforskning, der kan understøtte eller supplere de foreliggende beviser i sagen.

2.1.1.8. Review af opbevaring og behandling af bevismidler i politiets og anklagemyndighedens it-systemer

I forbindelse med teledata-sagen blev der i sommeren 2019 igangsat et eksternt review af indhentning, opbevaring og behandling af tekniske bevismidler i politiets og anklagemyndighedens it-systemer, herunder af de kontrolforanstaltninger myndighederne har etableret med henblik på at imødegå teknisk forvanskning. Formålet med reviewet er at identificere eventuelle tekniske fejl, der opstår i processen forbundet med håndtering af bevismidler, fra data indhentes og registreres til selve anvendelsen i efterforskningen og i retten. Det kan eksempelvis være perioden fra, at et fingeraftryk optages og registreres og matches op imod allerede kendte fingeraftryk, til det senere fremlægges som bevis under en straffesag.

Reviewet tilrettelægges, så de mest centrale typer af tekniske beviser undersøges først. Eksempler på tekniske beviser, som bliver omfattet af reviewet, er: DNA, fingeraftryk, data fra tekniske indgreb i meddelelseshemmeligheden, data fra beslaglagte it-koster, video- og fotooptagelser fra eksterne (f.eks. tv-overvågning) og fra politiforretninger (kropskameraer, videoafhøringer, kameraer på vejbroer), automatisk nummerpladegenkendelse (ANPG) og automatisk trafikkontrol (ATK).

Under forberedelsen af reviewet er der sket en afdækning af de relevante bevis typer og systemer, der bør undersøges nærmere. Der er identificeret en række forskellige typer tekniske beviser, som potentielt kan blive forvansket som følge af fejlagtig teknisk databehandling ved modtagelse/indhentning, teknisk konvertering, omstrukturering mv. samt videreformidling til brug i retten.

En del af reviewet er også at afdække, hvorvidt der sker tilstrækkelig, løbende kvalitetskontrol ved håndteringen af de forskellige tekniske beviser, og hvilke kontrolprocedurer der er etableret for indhentning, opbevaring og behandling af beviserne.

Reviewet skal komme med anbefalinger til, hvordan politiet og anklagemyndigheden på kort og langt sigt kan styrke opbevaringen, håndteringen og anvendelsen af de enkelte bevismidler, hvis reviewet identificerer et behov for dette. Anbefalingerne forventes bl.a. at indeholde overvejelser om ansvaret for, at data er korrekte samt tekniske tiltag, som kan sikre, at bevi-

serne ikke forvanskes i den tekniske bearbejdning. Det skal samtidig sikres, at systemerne kommer under løbende intern eller ekstern kontrol i det omfang, de ikke allerede er det.

Sideløbende med reviewet er der iværksat en ekstern undersøgelse af datahåndtering hos politiet og anklagemyndigheden, som indebærer en kulegravning af over 400 it-systemer. Undersøgelsen skal medvirke til at sikre, at borgerne kan have tillid til, at myndighederne håndterer data korrekt og sikkert, fra de bliver indsamlet, til de skal slettes. I den eksterne undersøgelse af datahåndtering vil de it-systemer, hvor der opbevares og behandles beviser, blive undersøgt blandt de første. På den måde tilstræbes det, at medarbejdernes håndtering af data i og omkring systemer, der opbevarer tekniske beviser, vil blive kortlagt parallelt med reviewet af de samme bevistyper.

2.1.1.9. Databeskyttelsesretlige krav til behandling af personoplysninger, der indgår i tekniske beviser

Politiets og anklagemyndighedens behandling af personoplysninger – herunder den behandling, der foretages som led i politiets anvendelse af tekniske efterforskningsredskaber og tilvejebringelse af beviser – er underlagt reglerne i retshåndhævelsesloven, jf. retshåndhævelseslovens § 1, stk. 1.

Retshåndhævelsesloven stiller en række krav til politiets og anklagemyndighedens behandling af personoplysninger ved anvendelsen af tekniske beviser.

Efter retshåndhævelseslovens § 4, stk. 1, skal politiet og anklagemyndigheden behandle oplysninger i overensstemmelse med god databehandlingskik og under hensyntagen til oplysningernes karakter. De oplysninger, der behandles, skal være relevante og tilstrækkelige og må ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål hvortil oplysningerne senere behandles, jf. retshåndhævelsesloven § 4, stk. 3.

Det er den dataansvarliges opgave at påse, at kravene i bestemmelsen overholdes, og at dette kan påvises, jf. retshåndhævelseslovens § 4, stk. 8. Kravet om at påvise overholdelse må navnlig antages at indebære en mere generel pligt til over for Datatilsynet på foranledning at kunne godtgøre, at de relevante krav efterleves.

I overensstemmelse med retshåndhævelseslovens og retshåndhævelsesdirektivets regler har politiet udpeget en databeskyttelsesrådgiver, der varetager en række nærmere oplyste opgaver på tværs af politikredsene og Rigspolitiet. Databeskyttelsesrådgiveren har bl.a. til opgave at overvåge overholdelsen af retshåndhævelsesloven og anden lovgivning om databeskyttelse, jf. retshåndhævelseslovens § 31, nr. 2.

Det er således databeskyttelsesrådgiverens opgave at overvåge bl.a., at politiet overholder de krav, der følger af retshåndhævelseslovens § 4, at politiet iagttager et passende niveau af behandlingssikkerhed ved behandlingen af personoplysninger, jf. retshåndhævelseslovens § 27, og at politiet overholder de i retshåndhævelsesloven – og relevant særlovgivning – fastsatte behandlingsregler.

2.1.1.10. Andre lande

Justitsministeriet har foretaget høring af Sverige, Norge, Finland, Tyskland og Holland med henblik på at indhente erfaringer vedrørende tilsynsordninger af samme karakter som den foreslåede. Det bemærkes, at ingen af de hørte lande har en organisatorisk opbygning af politiet og anklagemyndigheden, som er identisk med den danske model.

Justitsministeriet har modtaget svar fra samtlige hørte lande. Ingen af de adspurgte lande har imidlertid efter det oplyste etableret uafhængige myndigheder, der fører tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Dog kan det nævnes, at *Sverige* har Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten (SIN), der er en statslig myndighed, som har til opgave at udøve tilsyn med bl.a. politiet og anklagemyndigheden med henblik på at styrke borgernes retssikkerhed.

SIN fører tilsyn med anvendelsen af tvangsindgreb (f.eks. aflytning), agentvirksomhed samt politiets behandling af personoplysninger og skal gennem sin tilsynsvirksomhed sikre, at de retshåndhævende myndigheder udfører deres aktiviteter lovligt.

SIN tilrettelægger sit arbejde efter, hvor der vurderes at være størst risiko for, at de omfattede myndigheder begår fejl. SIN kan beslutte at iværksætte et konkret tilsyn på eget initiativ eller efter anmodning fra borgere. I de tilfælde, hvor SIN modtager en anmodning, er der ikke noget krav om, at den, som indgiver anmodningen, begrundet dette nærmere, eller at den pågældende har mistanke om selv at være underlagt et tvangsindgreb. Personen skal efterfølgende informeres om, at kontrollen er udført.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Politiet og anklagemyndigheden varetager forskellige opgaver, men er samtidig tæt forbundet. Med den lokale anklagemyndighed integreret i politikredsen er der skabt mulighed for et effektivt og uformelt samarbejde mellem de to myndigheder. Samtidig bidrager anklagemyndighedens tilstedeværelse til, at der kan udøves løbende legalitets- og kvalitetssikring i politikredsenes daglige arbejde.

Politiet har allerede etableret forskellige procedurer for kvalitetssikringen af tekniske efterforskningsredskaber, som bearbejder indsamlede spor i efterforskningen, der senere danner grundlag for udarbejdelsen af kriminaltekniske erklæringer mv. Statsadvokaterne fører endvidere tilsyn med politidirektørenes straffesagsbehandling, herunder bl.a. politikredsenes implementering og anvendelse af regler og retningslinjer for behandlingen af straffesager, politikredsenes tiltalepraksis, sanktionspåstande, afgørelser og iagttagelse af tidsfrister. Der henvises til pkt. 2.1.1.4. til 2.1.1.6.

Statsadvokaternes nuværende tilsynsforpligtelse spiller en vigtig rolle i forhold til den løbende legalitets- og kvalitetssikring af politiets efterforskning.

Tilsynet med, om der er udarbejdet procedurer og retningslinjer for behandlingen af de enkelte typer af tekniske beviser, som tager højde for de usikkerheder, der kan være forbundet med anvendelsen af forskellige teknologier og metoder, om disse procedurer og retningslinjer følges, samt om usikkerheder knyttet hertil generelt er beskrevet fyldestgørende i rapporter og standarderklæringer og i relevant omfang fremlægges gennem straffesagskæden, er dog som udgangspunkt ikke et fokusområde i statsadvokaternes nuværende tilsyn.

Justitsministeriet finder derfor, at der er behov for at etablere et mere tværgående tilsyn med behandlingen af tekniske beviser.

Justitsministeriet har overvejet, om et sådant tilsyn ville kunne etableres inden for rammerne af statsadvokaternes nuværende tilsynsforpligtelse med politidirektørenes behandling af straffesager. Justitsministeriet finder imidlertid, at der er behov for et tværgående tilsyn, der har et bredere sigte og et andet fokus end statsadvokaternes nuværende tilsynsforpligtelse, og som også omfatter anklagemyndigheden og Rigspolitiet. Justitsministeriet finder det samtidig nødvendigt, at tilsynet bliver fuldt ud uafhængigt og får en bred, tværfaglig sammensætning samt teknisk indsigt. Det skyldes dels be-

hovet for at sikre tilliden til myndighedernes behandling af de pågældende beviser, dels karakteren af den opgave, som tilsynet vil skulle varetage.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der er behov for at etablere et nyt uafhængigt tilsyn. Tilsynet vil konkret skulle påse, at politiet og anklagemyndigheden – inden for de enkelte typer af tekniske beviser – har etableret og efterlever relevante procedurer og retningslinjer med henblik på at sikre integriteten af tekniske beviser, at de tekniske erklæringer og eventuelle supplerende politirapporter afspejler de forbehold og usikkerheder, der generelt måtte knytte sig til de pågældende beviser, og at oplysningerne herom fremlægges gennem straffesagskæden. Tilsynet vil således have til formål at sikre, at beviserne – set i lyset af de særlige retssikkerhedsmæssige krav, der stilles i straffesager – håndteres korrekt. Tilsynet vil derimod ikke have til opgave at efterprøve myndighedernes efterlevelse af de regler, principper mv., der ikke er direkte knyttet til strafferetsplejen, f.eks. offentlighedslovens regler om journaliserings- og notatpligt og de databeskyttelsesretlige regler i retshåndhævelsesloven.

Behovet for et nyt tilsyn understøttes endvidere af, at der i dag findes en række tekniske beviser, der ikke tidligere indgik i straffesagerne, og at denne udvikling må antages at fortsætte. Det betyder, at der forventeligt kommer andre bevistyper til, end dem, politiet og anklagemyndigheden arbejder med i dag, herunder de eksempler, der er nævnt under pkt. 2.1.3.3.

Det øgede antal af bevistyper stiller større krav til politiets og anklagemyndighedens redegørelse for bevisernes karakter med henblik på, at de kan indgå i straffesagen med den fornødne transparens. Den løbende udvikling i politiets efterforskningsmetoder giver anklagemyndigheden mulighed for en række nye former for bevisførelse, som sigtede og dennes forsvarer skal have lejlighed til at udtale sig om, jf. princippet om kontradiktion. Det øgede antal af tekniske bevistyper stiller tilsvarende yderligere krav til tiltaltes svar.

Mens det i sidste ende er op til retten at vægte de fremlagte beviser ved vurderingen af, om en person er skyldig, vil det derfor være nødvendigt for alle straffesagens aktører – herunder domstolene – at forstå opbygningen af det enkelte bevismiddel, og hvilke generelle usikkerheder, der måtte knytte sig til det. Det er afgørende for rettens evne til at nå frem til den materielle sandhed og træffe afgørelser om bevisførelsen ved behandlingen af straffesagerne, at anklagemyndigheden under retsmøder fremlægger og henleder rettens opmærksomhed på relevante forbehold og usikkerheder, der knytter sig

til tekniske beviser. Retten vil således ikke kunne vurdere og bedømme forhold, som retten ikke kender til. Det bemærkes i den forbindelse, at der ved behandlingen af straffesager ofte deltager lægdommere, som ikke kan forventes at have den faglige og tekniske indsigt og indblik i karakteren og validiteten af de forskellige tekniske beviser.

2.1.2.1. Justitsministeriets nærmere overvejelser om tilsynets opgaver

Tilsynets opgaver i forhold til henholdsvis politiet og anklagemyndigheden vil skulle afspejle de roller, som de respektive myndigheder har ved behandlingen af tekniske beviser.

Politiet foretager ved hjælp af tekniske processer – og eventuelt med hjælp fra eksterne aktører som Retsmedicinsk Institut – behandling af materiale og andre spor til brug for straffesagen. Det er politiet, der som det første led i straffesagskæden foretager eller initierer den tekniske behandling af beviser. Politiet integrerer herefter oplysningerne i straffesagen sammen med sagens øvrige efterforskningsmateriale. Af samme grund er politiet den aktør med størst indflydelse på den måde, beviserne fremtræder på i den samlede straffesag. Dertil kommer, at politiet og eksterne aktører i standarderklæringer eller lignende angiver de statistiske og tekniske forbehold og usikkerheder, der generelt eller konkret er forbundet med de enkelte bevistyper.

Det er endvidere politiet, der oplyser sagen, og dermed også politiet, der som udgangspunkt beslutter, hvilke oplysninger og rapporter der skal medtages i sagen. Politiet kan i den forbindelse i større eller mindre omfang angive, hvilke bevismæssige usikkerheder der skal tages højde for i forhold til de konklusioner, der er draget under efterforskningen. Det kan f.eks. ske ved, at politiet supplerer standarderklæringer med politirapporter, hvoraf det konkret fremgår, hvilke usikkerheder de enkelte tekniske processer og fortolkninger er forbundet med.

Anklagemyndighedens rolle vil i forlængelse heraf være at sikre, at de relevante erklæringer og rapporter fremgår af sagerne, og at oplysninger om karakteren af de tekniske beviser indgår i sagen og fremlægges i relevant omfang under retsmøder – både under efterforskningen, og når sagen hovedforhandles i retten.

Anklageren skal endvidere kontrollere, om de indhentede beviser er korrekt gengivet af politiet i rapportmaterialet, og om sagen er tilstrækkelig oplyst, eller om der skal foretages supplerende efterforskningsskridt, herunder for at imødegå de eventuelle usikkerheder, der knytter sig til det pågældende

bevis. Foreligger der tekniske erklæringer i sagen, sammenholder anklageren erklæringens konklusion med politiets rapport og konklusioner og vurderer, om der skal stilles supplerende skriftlige spørgsmål i anledning af erklæringen, eller om der skal være vidneførsel i forbindelse med erklæringens dokumentation i retten.

De foreslåede opgaver skal endvidere ses i sammenhæng med sagens overgang til behandling ved domstolene.

Retten udøver bl.a. legalitetskontrol med hensyn til politiets efterforskning, vurderer de fremlagte beviser under hovedforhandlingen og træffer afgørelse (afsiger dom) i straffesager, ligesom rettens formand leder hovedforhandlingen. Det følger endvidere af retsplejelovens § 867, at rettens formand er berettiget og forpligtet til på egen hånd at stille spørgsmål til den, som afhøres, når der i sandhedens interesse er grund til dette (princippet om den materielle sandhed). Efter retsplejelovens § 874, stk. 3, kan retten desuden beslutte, at bevis skal føres, selvom ingen af straffesagens parter har ønsket det ført.

I lyset af det i pkt. 2.1.2. anførte om den materielle sandhed samt rettens mulighed for at træffe afgørelser om bevisførelsen under straffesagsbehandlingen, findes det hensigtsmæssigt, at Bevismiddeltilsynet også får mulighed for at føre tilsyn med anklagemyndighedens præsentation af tekniske beviser under retsmøder. Som det fremgår af pkt. 2.1.3.5. vil tilsynet, til brug for sine eventuelle generelle anbefalinger, alene kunne indtage en observerende rolle under udvalgte retsmøder, hvor den tekniske bevistype, der er undergivet tematisk tilsyn, præsenteres.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der oprettes et nyt uafhængigt tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Nedenfor behandles det foreslåede tilsyns organisering og sammensætning (pkt. 2.1.3.1.) og forskellige generelle spørgsmål vedrørende tilsynets kompetence (pkt. 2.1.3.2.). Dernæst følger en nærmere afgrænsning af, hvilke tekniske beviser, der vil være omfattet af tilsynsvirksomheden (pkt. 2.1.3.3.), mens de efterfølgende afsnit beskriver tilsynets opgaver (pkt. 2.1.3.4.), den praktiske udførelse heraf (pkt. 2.1.3.5.) og resultatet af tilsynet (pkt. 2.1.3.6.).

2.1.3.1. Tilsynets organisering

Justitsministeriet finder, at Bevismiddeltilsynet i sin virksomhed bør være fuldstændig uafhængig af politiet og anklagemyndigheden.

Det foreslås derfor, at myndigheden i administrativ henseende – på lige fod med Politiklagemyndigheden – placeres direkte under Justitsministeriet, der vil være den øverste ansvarlige for Bevismiddeltilsynets bevillinger og andre økonomiske forhold, personale og IT.

Da myndigheden er uafhængig, vil dens endelige vurderinger, henstillinger og anbefalinger ikke kunne ændres af Justitsministeriet eller nogen anden administrativ myndighed. Der vil heller ikke kunne meddeles tilsynet pålæg om, at tilsynet, udover hvad der er fastsat i lovgivningen, skal foregå på en bestemt måde. Myndighederne vil heller ikke kunne bede tilsynet om at stoppe en igangværende undersøgelse.

Det foreslås endvidere, at Bevismiddeltilsynet organisatorisk placeres under samme ledelse som Politiklagemyndigheden. Det vil herefter være Politiklagerådet, der har det overordnede ansvar for Bevismiddeltilsynets virksomhed og for at fastlægge generelle overordnede retningslinjer for myndighedens arbejde. Det daglige ansvar for myndighedens arbejde vil påhvile direktøren for Politiklagemyndigheden, der fremover også vil være den øverste ansvarlige for Bevismiddeltilsynets medarbejdere. Politiklagerådet fastsætter fortsat sin egen forretningsorden og regler om arbejdets fordeling mellem rådet og direktøren.

Herved sikres en hensigtsmæssig balance mellem den faglige del af myndigheden, der skal udføre det daglige arbejde, og eksternt indflydelse og kompetence i form af et råd, der som kontrolinstans har det overordnede ansvar for myndighedens virke. Et nyt, uafhængigt tilsyn under Politiklagerådets ledelse vil endvidere tilføre et lægt element til kontrollen med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Dette vil – sammen med et i øvrigt bredt sammensat Politiklageråd – kunne være med til at fastholde tilliden til brugen af disse bevistyper. Det foreslås i den forbindelse, at Politiklagerådet udvides med en teknisk ekspert med henblik på at sikre et tværfagligt blik på Bevismiddeltilsynets virksomhed.

Ud over den fælles direktør for Politiklagemyndigheden og Bevismiddeltilsynet vil tilsynets sekretariat skulle bestå af en sekretariatschef, der ligesom direktøren forudsættes at være en erfaren jurist, og som kan varetage direktørens funktioner i forhold til tilsynet, når denne ikke er til stede. Tilsynet vil endvidere skulle bestå af et yderligere antal juridiske medarbejdere samt en eller flere personer med efterforskningsmæssig baggrund. Myndigheden vil herudover skulle bestå af en eller flere analytiske medarbejdere med en

relevant uddannelsesmæssig baggrund, f.eks. inden for det samfundsvidenskabelige område. Herudover vil der skulle indgå administrativt personale.

Justitsministeriet finder, at der – ligesom for Politiklagemyndigheden – ikke er grundlag for at foreslå særlige regler om sammensætningen af personalet i Bevismiddeltilsynets sekretariat, f.eks. i relation til tidligere arbejde i politiet eller i anklagemyndigheden.

Der er efter Justitsministeriets opfattelse ikke noget til hinder for, at en medarbejder ansat ved tilsynet har en politimæssig uddannelse og tidligere har gjort tjeneste i politiet, ligesom en anklagerfaglig baggrund heller ikke vil være en hindring. Omvendt bør dette ikke stilles som en betingelse.

Medarbejderne i Bevismiddeltilsynet skal i deres daglige virke have for øje, at myndigheden er uafhængig af politiet og anklagemyndigheden. Justitsministeriet finder dog ikke anledning til at stille forslag om en »karantæneperiode« for tidligere medarbejdere i politiet og i anklagemyndigheden. En sådan karantæneperiode gælder heller ikke for medarbejdere i Politiklagemyndigheden. Justitsministeriet har herved navnlig lagt vægt på, at det også i forbindelse med ansættelse af medarbejdere i tilsynet vil være særdeles vanskeligt at skaffe kvalificerede medarbejdere, hvis der stilles krav om en sådan karantæneperiode.

Som det fremgår af pkt. 2.1.3.3. får Bevismiddeltilsynet en forholdsvis bred kompetence med hensyn til typen af tekniske beviser, der efter deres karakter er meget forskelligartede. Et effektivt og tidssvarende tilsyn vil kræve, at der i en række tilfælde indhentes enten national eller international ekspertbistand inden for de enkelte områder.

Det forudsættes derfor, at tilsynet løbende vil kunne antage ekstern ekspertbistand i forbindelse med de tematisk tilrettelagte tilsyn (pkt. 2.1.3.5.) Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor tilsynet ikke har den fornødne ekspertise i forhold til de enkelte bevistyper. Tilsynet vil i tilknytning hertil skulle sørge for, at eksterne eksperter – på lige fod med tilsynets øvrige medarbejdere – gennemgår sikkerhedsgodkendelsesprocedurer mv. i relevant omfang. Politiklagerådet forudsættes ligeledes at kunne gøre brug af den ekspertbistand, som tilsynet antager. Politiklagerådet kan i den forbindelse f.eks. bede om at få en redegørelse for det tekniske bevismiddel, der er under tematisk tilsyn.

2.1.3.2. Tilsynets kompetence

Det foreslås, at tilsynets virksomhed skal omfatte politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Tilsynet omfatter således den behandling, som foretages i politikredsene, herunder efterforskningsfællesskaberne, hos Rigspolitiet, hos Rigsadvokaten, hos de to regionale statsadvokater og hos Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet.

Hovedformålet med etableringen af tilsynet er at sikre, at der ved den tekniske behandling af de pågældende beviser altid er fuldt fokus på, at disse potentielt ville skulle indgå i en konkret straffesag, og at de usikkerheder, der konkret eller generelt måtte knytte sig til beviserne, fremlægges gennem hele straffesagskæden. Dertil kommer behovet for at sikre tilliden til politiets og anklagemyndighedens behandling og brug af tekniske beviser i kølvandet på teledata-sagen og DNA-sagen.

Bevismiddeltilsynets undersøgelser skal rette sig imod politiet og anklagemyndigheden som myndigheder og mod behandlingen af tekniske beviser på myndighedsniveau. Tilsynet føres ikke med enkeltpersoner eller enkeltsager inden for myndighederne. Det betyder selvsagt ikke, at tilsynets undersøgelser ikke vil kunne give anledning til, at der iværksættes undersøgelser af sådanne forhold hos andre undersøgelsesorganer.

Det foreslås endvidere, at PET ikke skal være omfattet af tilsynets kompetence. Justitsministeriet har herved lagt vægt på, at et tilsyn af den foreslåede karakter med PET's behandling af tekniske beviser vil kunne kompromittere PET's arbejde med at forebygge, efterforske og modvirke forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed. Materiale tilvejebragt i forbindelse med PET's efterforskninger vil dog være omfattet af tilsynets kompetence i det omfang, det overdrages til politikredsene som en del af konkrete straffesager, der behandles i politikredsene. Tilsynets generelle anbefalinger til politiet vil endvidere skulle indgå ved PET's behandling af tekniske beviser, i det omfang de måtte være relevante.

Afgrænsningen indebærer, at Politiklagemyndighedens efterforskning af straffesager undtages fra Bevismiddeltilsynets kompetence. Dette skal navnlig ses i lyset af Politiklagemyndighedens sagsgange i forhold til brugen af tekniske beviser. Politiklagemyndighedens efterforskning vil i en række tilfælde basere sig på bistand fra Rigspolitiet, herunder ved Politiklagemyndighedens behov for kriminalteknisk bistand og bistand til tekniske indgreb i meddelelshemmeligheden. Som eksempel modtager Politiklage-

myndigheden på anmodning bistand fra Rigspolitiet i forbindelse med optagelse af fingeraftryk og DNA, våbentekniske undersøgelser (både i forhold til funktionalitet og ballistik), tekniske undersøgelser vedrørende køretøjer, brand og blodstænk, data fra indgreb i meddelelseshemmeligheden samt ud-læsning af databærende enheder. Politiklagemyndigheden modtager desuden på anmodning bistand fra Rigspolitiet i form af f.eks. flådestyringsdata fra politiets køretøjer, data fra indgående opkald til 112 og 114 osv.

Vurderingen af tiltalespørgsmålet i sager, som efterforskes af Politiklagemyndigheden, foretages af anklagemyndigheden (statsadvokaterne), der også fører sagen i retten. Det lægges således til grund, at tilsynets kompetence i forhold til politiet og anklagemyndigheden imødekommer behovet for at få belyst de forbehold og usikkerheder, der måtte knytte sig til tekniske beviser, som indgår i Politiklagemyndighedens efterforskning, og som eventuelt senere præsenteres som bevis i en straffesag. Som anført vedrørende PET ovenfor vil tilsynets generelle anbefalinger til politiet og anklagemyndigheden imidlertid skulle indgå ved Politiklagemyndighedens behandling af tekniske beviser, i det omfang de måtte være relevante.

Tilsynet vil heller ikke omfatte eksterne aktører, som bistår politiet og anklagemyndigheden i processen med at indsamle spor og behandle tekniske beviser, herunder de erklæringer mv., som sådanne eksterne aktører udfærdiger til brug for konkrete straffesager. Tilsynet omfatter eksempelvis ikke Retsmedicinsk Institut. Hvis politiet imidlertid udarbejder politirapporter eller lignende ud fra en retsgenetisk erklæring vil politirapporten være omfattet af tilsynets virksomhed. Denne afgrænsning skal ses i sammenhæng med det i pkt. 2.1.2.1. anførte om politiets initiering af den tekniske bevisbehandling og politiets integrering af oplysningerne i straffesagen sammen med sagens øvrige efterforskningsmateriale. Afgrænsningen skal endvidere ses i sammenhæng med, at eksterne aktører alene forholder sig til det materiale, som de får til behandling. Der er således tale om en afgrænset behandling, der finder sted på vegne af de retshåndhævende myndigheder, og hvor eksterne aktører ikke har mulighed for at tage sagens øvrige omstændigheder i betragtning.

Det bemærkes, at Bevismiddeltilsynets tilsyn ikke vil være sammenfaldende med det tilsyn, der udøves på det databaseskyttelsesretlige område. Det gælder behandling af personoplysninger, når dette sker som led i behandlingen af tekniske beviser, herunder de kvalitative krav, der stilles til de personoplysninger, som indgår i tekniske beviser.

Som redegjort for under pkt. 2.1.1.9. stiller retshåndhævelseslovens § 4 en række kvalitative krav til personoplysninger, der behandles som led i anvendelsen af tekniske beviser. Ansvar for, at disse krav overholdes, påhviler den dataansvarlige, og den dataansvarlige er undergivet Datatilsynets tilsyn i denne henseende.

Det vil derfor f.eks. falde uden for Bevismiddeltilsynets kompetence at vurdere, om personoplysninger er af en sådan kvalitet, at de lever op til kravene i retshåndhævelseslovens § 4, idet denne kompetence henhører under Datatilsynet. Det vil ligeledes være Datatilsynet, der vurderer, om it-infrastruktur eller it-sikkerhedsmæssige forhold lever op til forpligtelserne i retshåndhævelseslovens § 27 om behandlingssikkerhed.

Som nærmere redegjort for under pkt. 2.1.3.4.1., vil Bevismiddeltilsynet bl.a. få til opgave at vurdere, hvorvidt der er udarbejdet tilstrækkelige og relevante procedurer og retningslinjer for håndtering af de enkelte typer af tekniske beviser. Tilsynets fokus vil være, at disse procedurer og retningslinjer samlet set er egnede til at sikre en passende kvalitet af den pågældende bevisstype, og at fejl, fejlkilder og usikkerheder, såvel generelle som konkrete, knyttet til de forskellige bevismidler identificeres og i relevant omfang videreformidles til straffesagsaktørerne.

Opstår der spørgsmål om det fornødne niveau af behandlingssikkerhed, når et teknisk bevis omfatter behandling af personoplysninger, vil vurderingen af, hvad der udgør et passende niveau for behandlingssikkerheden, f.eks. kravene til en anvendt krypteringsløsning, henhøre under Datatilsynets tilsynskompetence.

Ligeledes vil eksempelvis spørgsmål om, hvornår og i hvilket omfang oplysninger skal slettes, skulle afklares ud fra de databeskyttelsesretlige regler og vil derfor ligeledes henhøre under Datatilsynets tilsynskompetence.

Bevismiddeltilsynets kompetence vil heller ikke omfatte tilsynet med efterlevelsen af de særregler, der er fastsat for politiets registre, f.eks. kriminalregisteret, Politiets Efterforskningsstøttedatabase (PED) og DNA-profilregisteret.

Bevismiddeltilsynet vil derudover ikke skulle beskæftige sig med forhold knyttet til myndighedernes økonomiske og ressourcemæssige forvaltning, idet sådanne forhold navnlig er underlagt Rigsrevisionens kontrol.

Ved ovenstående afgrænsning lægger Justitsministeriet vægt på, at Bevismiddeltilsynet skal have et klart fokus på forhold, der konkret kan påvirke tilliden til og integriteten af tekniske beviser, og ikke beskæftige sig med forhold, der allerede er underlagt eksterne og uafhængige tilsynsmyndigheder.

Bevismiddeltilsynets vil dog i alle tilfælde kunne videreformidle konkrete observationer, f.eks. knyttet til efterlevelsen af generelle offentligretlige eller databeskyttelsesretlige regelsæt, som observeres i en politikreds, statsadvokatur, Rigspolitiet eller Rigsadvokaten med henblik på, at den relevante myndighed adresserer observationerne.

Der henvises endvidere til pkt. 2.1.3.4. om Bevismiddeltilsynets opgaver.

2.1.3.3. Tekniske beviser

Begrebet »tekniske beviser« skal forstås bredt og omfatter oplysninger, spor og materiale, som indsamles til brug for en teknisk undersøgelse eller behandling, således at oplysningerne senere kan dokumenteres som bevis i en straffesag. Det er ikke afgørende for afgrænsningen, at den tekniske undersøgelse eller behandlingen foretages på en bestemt måde, herunder om der bliver anvendt it-systemer eller lignende.

Som det fremgår af pkt. 2.1.2., medfører den teknologiske og videnskabelige udvikling, at der løbende kommer nye bevistyper til. Lovforslaget indeholder derfor ikke en udtømmende opregning af de tekniske beviser, som politiet og anklagemyndigheden i dag gør brug af i deres respektive sagsbehandling. Af eksempler på eksisterende tekniske beviser kan dog nævnes teledata, biologiske spor, blodstænksanalyser, brandtekniske undersøgelser, dokumentanalyser, DNA, fingeraftryk, våbenspor, ballistiske undersøgelser, værkstøjsspor, sålaftryk, foto- og videooptagelser, undersøgelse af kemiske stoffer, jordbundsanalyser samt it-spor fra computere, tablets og internettet.

De nævnte beviser er kendetegnet ved at have været undergivet eller været fremkommet ved en forudgående teknisk undersøgelse eller behandling enten hos politiet selv, hos en ekstern aktør, som eksempelvis Retsmedicinsk Institut, eller hos private aktører, der udleder en konklusion på baggrund af undersøgelsen.

Under hovedforhandlingen i en straffesag vil konklusionen af undersøgelserne typisk blive dokumenteret. Når tekniske beviser skal dokumenteres i

en straffesag, sker det således i videst muligt omfang på et skriftligt grundlag. Dokumentationen består typisk af en teknisk erklæring, en udskrift fra et anvendt teknisk system, en politirapport eller lignende, hvori der er redegjort for beviset, herunder dets oprindelse, behandling og resultatet af behandlingen. Hvis der er tale om beviser, som mest hensigtsmæssigt dokumenteres på anden måde end på skriftligt grundlag, f.eks. afspilning i retten af en lydfil, vil sådanne beviser samtidig være ledsaget af skriftligt materiale, der i muligt omfang dokumenterer bevisets oprindelse, behandling og resultatet heraf. Den skriftlige dokumentation af et bevis kan bl.a. suppleres af en sagkyndig vidneforklaring.

Politiet og anklagemyndigheden vil eksempelvis kunne dokumentere et køretøjs hastighed ved brug af tekniske beviser. Det samme gør sig gældende i forhold til resultatet af en blodstæksanalyse, der dokumenteres på baggrund af politiets generelle viden og erfaringer sammenholdt med konkrete observationer, herunder eventuelt dokumenteret gennem anvendelse af foto og mikroskop.

Dokumentationen under hovedforhandlingen vil som udgangspunkt finde sted efter reglerne i retsplejelovens § 871. Der tilsigtes ikke med lovforslaget nogen ændring af denne bestemmelse.

Oplysningerne og materialet skal være indhentet eller indsamlet som led i politiets efterforskningsarbejde, der har til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar er til stede, og tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten. Bevismiddeltilsynets kompetence strækker sig i tilknytning hertil fra tidspunktet, hvor politiet indhenter eller indsamler oplysningerne, til de eventuelt præsenteres som bevis under en straffesag. Tilsynet tilser alle faser af forløbet, herunder behandlingen af beviserne, inden disse bliver omfattet af en konkret straffesag. Der henvises endvidere til pkt. 2.1.3.4. om tilsynets opgaver.

Som eksempel på bevistyper, der ikke vil være omfattet af definitionen »tekniske beviser«, kan nævnes vidnebeviser. Denne bevistype adskiller sig fra de ovenfor nævnte ved, at beviset – i dette tilfælde vidnet – kan fremlægges for retten i sin umiddelbare form. Det samme gør sig gældende for f.eks. udskrift af korrespondance og kontoudtog, samt genstande som våben, tøj eller lignende, der ligeledes blot kan fremvises under retsmøder. Der kan eksempelvis være tale om tilfælde, hvor en springkniv fremvises i retten med henblik på at demonstrere dens funktion. Et andet eksempel kunne være be-

klædningsgenstande, der medbringes i retten, så rettens medlemmer kan få fremvist farven, mønstret eller andre kendetegn herved. Disse bevistyper, som kan fremlægges i retten i deres umiddelbare form, og som – uden nogen form for forudgående teknisk undersøgelse eller behandling – kan dokumenteres for retten, vil ikke være omfattet af begrebet »tekniske beviser«.

Hvis der omvendt er tale om en ballistisk undersøgelse, hvor der udarbejdes en erklæring om, at en kugle må antages at være affyret fra et bestemt skydevåben, vil der være tale om »tekniske beviser« omfattet af tilsynets kompetence. Det samme gør sig gældende, hvis beklædningsgenstande skal undersøges nærmere for DNA-materiale. Disse bevistyper er således et resultat af en forudgående teknisk undersøgelse og behandling.

2.1.3.4. Tilsynets opgaver

Det foreslås som nævnt under pkt. 2.1.3.2. at afgrænse tilsynets virksomhed til politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser.

2.1.3.4.1. Tilsyn med udarbejdelse af procedurer og retningslinjer

Bevismiddeltilsynet vil i den forbindelse skulle påse, at der generelt er udarbejdet tilstrækkelige og relevante procedurer og retningslinjer for politiets håndtering og behandling af de enkelte typer af tekniske beviser.

I det omfang der findes egentlige nationale eller internationale standarder (f.eks. ISO-standarder), der regulerer området for den pågældende bevistype, vil tilsynet kunne anvende disse som led i sin vurdering. Det forudsættes, at tilsynet i relevant omfang tager udgangspunkt i internationalt anerkendte standarder. Tilsynet vil kunne anmode myndighederne om dokumentation for, at standarderne er implementeret, og at eventuelle certificeringer og akkrediteringer er opnået. Det præciseres samtidig, at tilsynet ikke får til opgave at certificere eller akkreditere myndighedernes processer eller afgøre, om myndighederne vil kunne opnå certificering eller akkreditering. Tilsynets opgave vil i denne fase alene være at påse, at myndighederne har implementeret de relevante standarder på området.

I mangel af egentlige standarder og certificeringsordninger på området, vil tilsynet kunne tage udgangspunkt i national og international praksis. Det skal i tilknytning hertil bemærkes, at tilstedeværelsen af egentlige standarder ikke er en forudsætning for, at tilsynet kan fremkomme med anbefalinger.

Ved vurderingen af, om der er udarbejdet tilstrækkelige procedurer og retningslinjer, vil det også være relevant for tilsynet at se på, om der er fastsat retningslinjer om særlige uddannelseskraV for de ansatte eller information til brugerne af den pågældende bevistype vedrørende fejl, problemstillinger og udviklinger på området.

Endelig skal det ved vurderingen af procedurerne påses, at disse samlet set er egnede til at sikre en passende kvalitet af den pågældende tekniske bevistype, og at fejl, fejlkilder og usikkerheder, såvel generelle som konkrete, identificeres.

Bevismiddeltilsynet vil endvidere skulle påse, at anklagemyndigheden i relevant omfang har udarbejdet retningslinjer eller lignende for behandlingen af de enkelte typer af tekniske beviser, hvor der konkret vurderes at være behov herfor. Dette skal sikre, at anklageren foretager den nødvendige kvalitetssikring af sagens materiale og gør sig de nødvendige overvejelser i forhold til præsentationen af beviset i retten.

2.1.3.4.2. Tilsyn med, at procedurer og retningslinjer efterleves

Bevismiddeltilsynet vil endvidere skulle kontrollere, at myndighederne efterlever de fastsatte procedurer og retningslinjer. På områder, hvor der er fastsat egentlige standarder, vil der kunne tages udgangspunkt i, om der er en gældende certificering eller akkreditering.

Tilsynet vil endvidere kunne anmode om at få udleveret skriftligt udarbejdede retningslinjer, systembeskrivelser og vejledninger samt skriftlig dokumentation for gennemførte kvalitetskontroller eller dokumentation for identificerede fejl eller afvigelser og tilhørende beskrivelser af fejlløsninger.

2.1.3.4.3. Tilsyn med beskrivelsen af forbehold og usikkerheder

Når den tekniske undersøgelse eller behandling af bevismaterialet er afsluttet, vil resultatet heraf typisk indgå som en ud af flere oplysninger i den videre efterforskning. I den forbindelse er det afgørende, at forbehold og usikkerheder, der konkret knytter sig til karakteren af den anvendte bevistype, er en del af sagens samlede oplysninger. Tilsynets opgave vil her være at føre kontrol med, at beskrivelsen af forbehold og usikkerheder generelt er tilstrækkelig og fyldestgørende.

Ved vurderingen heraf vil det – ud over forbehold af ren statistisk eller teknisk relevans – være væsentligt at kontrollere, om alle forhold af bevismæssig relevans er gengivet i sagen. Det bemærkes i den forbindelse, at der vil

kunne være forbehold, som ud fra et rent teknisk perspektiv vurderes irrelevante, men omvendt vil kunne have en bevismæssig betydning i en straffesag. Det kan efter omstændighederne være tekniske forhold knyttet til systemer, tolkning af oplysninger eller statistiske frasorteringer.

Tilsynet vil ikke på enkeltsagsniveau skulle efterprøve konklusionerne vedrørende undersøgelsen eller behandlingen af tekniske beviser (f.eks. *om* der er et konkret match i DNA-sporet, eller *om* en persons telefon ifølge telesekskabernes oplysninger har været registreret på bestemte master), eller hvordan konklusionerne konkret anvendes under politiets efterforskning. Tilsynet vil derimod skulle kontrollere, om beskrivelserne af de forbehold og usikkerheder, der knytter sig til konklusionerne på undersøgelsen eller behandlingen af sådanne beviser, generelt er dækkende.

Hvordan de enkelte beviser vægtes under efterforskningen og i anklagemyndighedens sagsbehandling indgår heller ikke som en del af tilsynets opgaver. Tilsynet skal alene sikre, at validiteten af de tekniske beviser, som indgår i straffesagerne, generelt er belyst i tilstrækkelig grad.

Tilsynet vil ikke have til opgave at foretage en legalitetsmæssig prøvelse af, om de regler, der finder anvendelse for politiet og anklagemyndigheden i forhold til behandling af oplysninger i politiets registre – herunder de databeskyttelsesretlige regler – efterleves. Tilsynet vil f.eks. ikke skulle efterprøve, om sletning af oplysninger i Det Centrale Kriminalregister finder sted i overensstemmelse med de regler, der er fastsat herfor.

2.1.3.4.4. Tilsyn med oplysninger i sagsbehandlingen

Bevismiddeltilsynet vil herudover skulle føre tilsyn med, at anklagemyndigheden, som led i myndighedens legalitets- og kvalitetstilsyn, på alle stadier af sagsbehandlingen sikrer, at sagen i relevant omfang indeholder oplysninger om de forbehold og usikkerheder, der konkret måtte knytte sig til de anvendte tekniske beviser. Det gælder i efterforskningsfasen, på tidspunktet for vurderingen af tiltalespørgsmålet, og under sagernes hovedforhandling i retten.

Bevismiddeltilsynet vil i den forbindelse skulle føre tilsyn med, om straffesagerne indeholder erklæringer og rapporter i relevant omfang, hvor forbehold og usikkerheder er beskrevet. Tilsynet vil som led i sin virksomhed kunne foretage en stikprøvekontrol heraf ved at kalde et antal afsluttede straffesager, hvor bevismidlet har været anvendt, ind til gennemsyn. Det vil imidlertid, som nævnt ovenfor under pkt. 2.1.3.4.3., ikke være en del af til-

synets opgaver at vurdere, hvordan politiet og anklagemyndigheden har anvendt de pågældende tekniske beviser under tilrettelæggelsen af efterforskningen og ved vurderingen af tiltalespørgsmålet, samt om retsplejelovens og øvrige regler om indhentelse af beviser mv. er iagttaget.

Det bemærkes i den forbindelse, at formålet med tilsynet ikke er at påse, at politiet og anklagemyndigheden udarbejder og fremlægger erklæringer i alle sager, hvori der indgår tekniske beviser. Tilsynet vil derimod konkret skulle vurdere, om der er et reelt behov for sådanne erklæringer, når den pågældende bevistype anvendes.

Ud over tilsynet med om selve sagen indeholder de fornødne oplysninger om bevisets karakter, vil Bevismiddeltilsynet også skulle føre tilsyn med, at anklagemyndigheden generelt fremlægger usikkerhederne forbundet med det enkelte bevismiddel under straffesagens behandling ved domstolene.

Når tekniske beviser anvendes under retsmøder i efterforskningen, eller når oplysningerne indgår som tekniske beviser under hovedforhandlingen, skal relevante forbehold og usikkerheder fremlægges af anklagemyndigheden. Bevismiddeltilsynet vil ud fra en risikobaseret afvejning kunne vurdere, hvordan, og i hvilket omfang, der skal føres tilsyn i denne fase af straffesagsbehandlingen. Tilsynet kan eksempelvis foretages stikprøvevis ved at gennemgå retsbøgerne i et antal afsluttede sager for at konstatere, hvilke bilag, der er dokumenteret. I tilfælde, hvor tilsynet ud fra bevistypens karakter vurderer det nødvendigt, vil tilsynet også kunne observere et antal retsmøder, hvor bevismidlet indgår og inddrage disse erfaringer i sine samlede vurderinger. Se nærmere herom under pkt. 2.1.3.5.

2.1.3.5. Praktisk fremgangsmåde ved udførelsen af tilsyn

Tilsynet iværksætter undersøgelser af de forskellige bevistyper på eget initiativ.

Tilsynets iværksættelse af undersøgelser vil f.eks. kunne ske på baggrund af oplysninger i medierne eller på baggrund af konkrete henvendelser. Med etablering under samme ledelse som Den Uafhængige Politiklagemyndighed vil der endvidere – i kraft af den erfaringsudveksling, der forventes at finde sted mellem myndighederne – kunne iværksættes undersøgelser, hvis konkrete sager, der behandles af Politiklagemyndigheden, giver anledning hertil. Vidensdelingen mellem myndighederne vil kunne udnyttes effektivt i forbindelse med tilsynets brede undersøgelser af bestemte typer af tekni-

ske beviser, hvilket Politiklagemyndighedens enkeltsagsbehandling ikke åbner mulighed for.

Det forudsættes, at tilsynet sker efter tematisk udvælgelse – f.eks. et tilsyn med DNA – så tilsynet får lejlighed til at arbejde sig i dybden med det konkrete udvalgte tema. Det vil således være afgørende for at opnå en faglig høj kvalitet i tilsynets arbejde, at myndigheden får et indgående kendskab til den relevante bevistype.

Beslutningen om at undersøge en bestemt bevistype vil bero på et skøn. Ved beslutningen om, hvilke tekniske bevistyper der undergives et tematisk tilsyn, kan der bl.a. lægges vægt på, om en nærmere undersøgelse af den pågældende bevistype må forventes at være af væsentlig, generel retssikkerhedsmæssig betydning. Det vil i den forbindelse være særligt relevant at inddrage de enkelte bevistypers karakter og fokusere på bevistyper, der undergives en større mængde sagsskridt og undersøgelser, inden de fremlægges som bevis i retten. Fotos, videooptagelser og skadestuerapporter vil f.eks. som udgangspunkt ikke være genstand for større behandlinger eller undersøgelser, mens kriminaltekniske og it-tekniske erklæringer typisk er udtryk for et større bagvedliggende undersøgelsesarbejde.

Der vil ved iværksættelsen af en undersøgelse endvidere kunne lægges vægt på, om der er en formodning for, at myndighedernes behandling af den pågældende bevistype lider af mangler. Endelig vil undersøgelse kunne finde sted som led i en ren stikprøvekontrol. Der er herved ikke tale om en udtømmende opregning, ligesom en konkret undersøgelse kan være begrundet i flere af de ovennævnte hensyn.

Som det fremgår af pkt. 2.1.1.8. blev der i sommeren 2019 i forbindelse med teledata-sagen igangsat et review af opbevaring og behandling af tekniske beviser i politiets og anklagemyndighedens it-systemer. Der er endvidere iværksat en ekstern undersøgelse af datahåndteringen hos politiet og anklagemyndigheden. Det forudsættes, at konklusionerne fra reviewet og den eksterne undersøgelse af datahåndtering hos politiet og anklagemyndigheden vil kunne indgå som led i tilsynets tilrettelæggelse af arbejdet.

Som led i tilsynet med den samlede behandlingsproces for en konkret bevistype vil Bevismiddeltilsynet også kunne inddrage politiets og anklagemyndighedens brug af it-systemer og fremsætte anbefalinger herom. Som nævnt vil Bevismiddeltilsynet dog ikke skulle tage stilling til spørgsmål af

databeskyttelsesretlig karakter, herunder om et it-system yder den fornødne behandlingssikkerhed.

Udførelsen af tilsynet vil kunne ske på flere måder, bl.a. ved at tilsynet indhenter et større antal afsluttede straffesager inden for en eller flere sagskategorier og for en afgrænset tidsperiode. Denne metode har visse ligheder med de undersøgelser, som Folketingets Ombudsmand gennemfører på eget initiativ. Da området med tekniske beviser er i konstant udvikling, vil det være mest oplagt at tage udgangspunkt i nyere sager på et givent område. Sagsakterne i de pågældende sager vil herefter kunne danne grundlag for en gennemgang med henblik på at vurdere, om straffesagerne indeholder tilstrækkelige oplysninger om de usikkerheder, der konkret måtte knytte sig til den bevistype, som er omfattet af Bevismiddeltilsynets tematiske tilsyn.

Tilsynet vil endvidere kunne omfatte egentlige tilsynsbesøg hos politiet og anklagemyndigheden. Dette vil navnlig være relevant i forbindelse med tilsynets konstatering af, om der er udarbejdet tiltrækkelige procedurer og retningslinjer for behandlingen af tekniske beviser på myndighedsniveau, om de fastsatte procedurer og retningslinjer efterleves, og om de konkrete usikkerheder fremlægges i forbindelse med straffesagens behandling. Disse forhold forventes ikke at kunne afdækkes fuldt ud alene ved en sagsgennemgang, men vil kunne fremdrages under tilsynsbesøgene. Der vil også i den forbindelse kunne opnås en mere fleksibel og åben dialog om politiets og anklagemyndighedens procedurer, der vil kunne bidrage til, at tilsynet løbende får kendskab til embedernes forhold.

Som nævnt under pkt. 2.1.3.4.4. vil Bevismiddeltilsynet endvidere – ud fra en risikobaseret afvejning – kunne foretage en vurdering af, hvordan tilsynet med oplysninger i sagsbehandlingen skal gennemføres. I forlængelse af det ovenfor anførte vil tilsynet f.eks. kunne indhente et større antal afsluttede straffesager, hvor en bestemt bevistype indgår med henblik på at gennemgå retsbøgerne og konstatere, hvilke bilag, der blev dokumenteret. Såfremt Bevismiddeltilsynet ud fra bevistypens karakter vurderer det nødvendigt, vil tilsynet også kunne observere et antal retsmøder, hvor bevismidlet indgår og inddrage disse erfaringer i sine samlede vurderinger. Tilsynet vil også kunne anvende denne mulighed for at få et praktisk indblik i retsarbejdet.

Hvis Bevismiddeltilsynet vælger at gøre brug af muligheden for at observere retsmøder som led i tilsynsarbejdet forudsættes det, at politiet og an-

klagemyndigheden inddrages i planlægningsarbejdet, således at der kan opnås en samarbejdsorienteret tilrettelæggelse af tilsynet.

Bevismiddeltilsynet har selvsagt ikke instruktionsbeføjelse over for den enkelte anklager i forbindelse med sin tilstedeværelse under retsmøder. Tilsynet kan alene indtage en observerende rolle til brug for sine eventuelle generelle anbefalinger til anklagemyndighedens fremlæggelse af den pågældende bevistype i retten. Bevismiddeltilsynets overværelse af retsmøder vil i alle tilfælde skulle finde sted under retsformandens retsledelse. Tilsynets opgavevaretagelse vil derfor heller ikke have indflydelse på rettens beslutninger, herunder om dørlukning, jf. retsplejelovens §§ 29-29e, afskæring af dokumentation efter retsplejelovens § 871 eller udelukkelse af bevis, jf. retsplejelovens § 150.

Tilsynet forudsættes at informere politiet og anklagemyndigheden, i det omfang tilsynet som led i sin virksomhed bliver bekendt med forhold af uopsættelig karakter. Dette gælder også, selvom tilsynets undersøgelse af den konkrete bevistype ikke er tilendebragt, og selvom det uopsættelige eller graverende forhold er på enkeltsagsniveau. Tilsynet vil i en sådan situation have en aktiv handlepligt, så myndighederne hurtigt kan indlede de nødvendige tiltag. Etableringen af tilsynet vil endvidere hverken afskære eller friholde myndighederne fra at handle adækvat, hvis der opstår kvalitetsmangler mv. med hensyn til en konkret bevistype eller på enkeltsagsniveau.

2.1.3.6. Resultat af tilsyn

Bevismiddeltilsynets undersøgelse vil skulle munde ud i en samlet rapport. Mens der ikke vil skulle foretages høringer vedrørende tilsynets enkeltvise vurderinger, forudsættes den samlede rapport med tilsynets overordnede vurdering at skulle forelægges myndighederne i udkastform til en udtalelse, så myndighedernes faglige og praktiske viden om de forhold, der måtte være genstand for rapporten, kan inddrages i den endelige vurdering.

Den samlede rapport vil skulle indeholde oplysninger om, hvilken teknisk bevistype undersøgelsen omfatter, antallet af gennemgåede afsluttede sager, et kort referat af de forhold, der specifikt har givet anledning til bemærkninger og referat fra gennemførte tilsynsbesøg. Rapporten forudsættes endvidere at indeholde en redegørelse for den viden og de (indhentede) erfaringer samt observationer, som tilsynet har taget udgangspunkt i ved vurderingen af myndighedernes behandling af den pågældende bevistype.

Tilsynets arbejde vil således samlet set skulle afdække, om der foreligger systemiske fejl, eller om der er områder, hvor myndighederne med fordel ville kunne justere deres praksis med henblik på at øge kvaliteten og integriteten af en bestemt bevistype.

Tilsynet vil kunne fremsætte anbefalinger om konkrete tiltag. Hvis tilsynet gennem sine undersøgelser af en specifik bevistype eksempelvis vurderer, at karakteren af de anvendte tekniske processer eller fortolkninger generelt ikke indgår tydeligt i straffesagerne, vil tilsynet kunne fremsætte anbefalinger om, at en eller flere oplysninger fremover vil skulle indgå i straffesagerne, når det pågældende tekniske bevis anvendes. Anbefalinger herom kan eksempelvis knytte sig til standarderklæringer og politiets rapporter. Det bemærkes hertil, at tilsynet også vil kunne fremsætte anbefalinger om, at der fremover bør udarbejdes yderligere standarderklæringer eller politirapporter til straffesager, hvori det pågældende bevistype indgår. Det samme gælder i forhold til, hvilke oplysninger der fremlægges i retten.

Den endelige tilsynsrapport afgives direkte til rigspolitichefen og rigsadvokaten, der har ansvaret for den videre proces, herunder at foretage en vurdering af anbefalingernes udmøntning, idet det understreges, at anbefalingerne ikke har karakter af pålæg. Tilsynet vil, ved fremsendelsen af den endelige rapport til rigspolitichefen og rigsadvokaten, kunne anmode om myndighedernes stillingtagen til eventuelle anbefalinger, inden for en nærmere angivet frist. Det bemærkes, at rigspolitichefen og rigsadvokaten ikke undergives en egentlig begrundelsespligt over for Bevismiddeltilsynet. Det forudsættes dog, at der er en konstruktiv dialog imellem rigspolitichefen og rigsadvokaten og Bevismiddeltilsynet om anbefalingernes praktiske og juridiske karakter.

2.2. Udvidelse af politiklageordningen

2.2.1. Gældende ret

Reglerne om Politiklagemyndigheden blev affattet ved lov nr. 404 af 21. april 2010 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.). Det fremsatte lovforslag byggede på betænkning nr. 1507/2009 om behandling af klager over politiet.

Politiklagemyndigheden har til opgave at undersøge og efterforske klager over politipersonalets adfærd og strafbare forhold i tjenesten samt træffe afgørelse i adfærdsklagesagerne.

Det er alene politipersonale, som er omfattet af politiklageordningen. Politipersonale omfatter i denne sammenhæng det politiuddannede personale i politiet og politiets jurister (dvs. det juridiske personale i politiet og den lokale anklagemyndighed), jf. bemærkningerne til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.), jf. Folketingstidende 2009-10, A, L 88, side 9.

Det øvrige personale i politiet (administrative medarbejdere, servicemedarbejdere mv.) samt jurister ved den centrale anklagemyndighed (statsadvokaterne og Rigsadvokaten) er ikke omfattet af politiklageordningen. For så vidt angår disse betyder det, at adfærdsklager skal behandles efter almindelige ansættelsesretlige regler, herunder bl.a. tjenestemandslovens regler om disciplinærforfølgning, og at anmeldelser om strafbare forhold i tjenesten skal behandles efter den almindelige strafferetlige lovgivning.

Der gælder således forskellige regler for behandling af klager over adfærd i tjenesten og sager om strafbare forhold begået i tjenesten for henholdsvis politipersonale og andre ansatte i politiet samt ansatte ved den centrale anklagemyndighed.

Politiklagemyndighedens kompetence blev senest udvidet ved lov nr. 708 af 8. juni 2018 om ændring af lov om politiets virksomhed, retsplejeloven, lov om forsvarrets formål, opgaver og organisation m.v. og militær straffelov (Forsvarets bistand til politiet og udvidelse af politiklageordningen mv.), hvor forsvarspersonale ligeledes blev omfattet af politiklageordningen i de tilfælde, hvor forsvarspersonale yder bistand til politiet efter lov om politiets virksomhed.

2.2.1.1. Politipersonale

Politiklagemyndigheden behandler adfærdsklager og sager om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten.

Som anført i lovforslagets pkt. 2.2.1. er politiuddannet personale og politiets jurister (dvs. det juridiske personale i politiet og den lokale anklagemyndighed) omfattet af politiklageordningen. Det fremgår af betænkning nr. 1507/2009, side 174, at baggrunden for etableringen af en særlig klageordning er det politiuddannede personales mulighed for magtanvendelse, herunder af fysisk karakter.

For så vidt angår det juridiske personale fremgår det af betænkning nr. 1507/2009, side 174, at udvalget fandt, at der for det juridiske personale gør

sig andre hensyn gældende end for det politiuddannede personales vedkommende. Udvalget anførte, at selv om det juridiske personale har mulighed for at anvende politimæssige beføjelser i form af anholdelse og lignende, er det i praksis sjældent, at det sker. Inddragelsen af det juridiske personale under politiklageordningen blev derfor af udvalget nærmere set i sammenhæng med de situationer, hvor disse personer beskyldes for uhøflig optræden, urimelig sprogbrug, korrupsion eller lignende, hvilket efter udvalgets opfattelse gør det hensigtsmæssigt, at denne gruppe er omfattet af ordningen.

Den væsentligste gruppe af personale i politiet under politiklageordningen er ikke desto mindre det politiuddannede personale, som har politimyndighed til at udøve magtbeføjelser og gennemføre indgreb over for borgerne efter politilovens og retsplejelovens regler. Politikadetter har på samme måde politimyndighed og falder således inden for den gældende ordning vedrørende politipersonale. Politiklageordningen omfatter også politipersonale i Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet og Rigspolitiet, som også har politimyndighed.

Politiklagemyndigheden behandler adfærdsklager efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b. Begrebet »adfærdsklage« omfatter bl.a. klager over magtanvendelse og anden hårdhændet behandling i forbindelse med anholdelse, under opløb og lignende, klager over myndighedsmisbrug, f.eks. i forbindelse med anholdelse eller ransagning, klager over anden ukorrekt fremgangsmåde under udførelsen af tjenesten og klager over uhøflig tiltale eller anden ukorrekt personlig optræden, jf. bemærkningerne til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.), jf. Folketingstidende 2009-10, A, L 88, side 9.

Uden for begrebet adfærdsklager – og således uden for politiklageordningen – falder klager, som handler om materielle afgørelser og politipersonalets dispositioner i forbindelse med sagsbehandlingen, jf. bemærkningerne til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.), jf. Folketingstidende 2009-10, A, L 88, side 16. Klager over sådanne forhold betegnes »dispositionsklager«, og kan som udgangspunkt ikke behandles af Politiklagemyndigheden, medmindre klagen har nær sammenhæng med en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler, jf. retsplejelovens § 1019 q, eller med en igangværende efterforskning ved Politiklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 1020 i, stk. 2.

Dispositionsklager indgives, uanset om de omhandler dispositioner foretaget inden for strafferetsplejen (f.eks. politiets afvisning af en anmeldelse)

eller uden for strafferetsplejen (f.eks. bortvisning fra en lokalitet), i første omgang til politidirektøren i den pågældende politikreds. Politidirektørens afgørelse kan påklages til den regionale statsadvokat efter retsplejelovens § 101, stk. 2, om klager vedrørende dispositioner inden for strafferetsplejen, eller til Rigspolitiet efter retsplejelovens § 109, stk. 1, om klager vedrørende dispositioner uden for strafferetsplejen.

Politiklagemyndigheden træffer afgørelse i adfærdsklagesager, jf. retsplejelovens § 1019 m, 1. pkt. Hvis en adfærd findes kritisabel, udtales der kritik af forholdet. Det er herefter op til ansættelsesmyndigheden at træffe beslutning om eventuelle ansættelsesretlige konsekvenser for det relevante politipersonale. Tjenestemandsløven indeholder f.eks. en række ansættelsesretlige sanktionsmuligheder i forhold til tjenesteforseelser, som vil kunne bringes i anvendelse i tilfælde af, at tjenestemandsansat politipersonale udviser kritisabel adfærd i tjenesten.

Politiklagemyndigheden efterforsker også sager om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten i henhold til retsplejelovens kapitel 93 c.

Politiklagemyndigheden efterforsker sådanne sager i overensstemmelse med retsplejelovens almindelige regler om forfølgning af strafbare forhold, medmindre der er fastsat særlige regler i kapitel 93 c. Politiklagemyndigheden er i den forbindelse tillagt de beføjelser, som ellers tilkommer politiet efter retsplejeloven, ligesom de personer efterforskningen retter sig mod har samme retsgarantier i retsplejeloven, bl.a. med hensyn til advokatbistand.

Når Politiklagemyndighedens efterforskning er afsluttet, sendes sagen, jf. retsplejelovens § 1020 e, stk. 1, til statsadvokaten med henblik på, at denne træffer afgørelse om tiltalerejsning, påtaleopgivelse mv. Politiklagemyndigheden udarbejder i den forbindelse en redegørelse til statsadvokaten. Det er således statsadvokaten, der har påtalekompetence i de sager, der efterforskes af Politiklagemyndigheden. Politiklagemyndigheden har mulighed for at klage til Rigsadvokaten over statsadvokatens afgørelse af påtalespørgsmålet.

Uden for politiklageordningen falder strafbare forhold, som er begået af politipersonale uden for tjenesten. Sker der anmeldelse af sådanne forhold, vil sagen skulle behandles af vedkommende politikreds. Hvis den pågældende er tjenstgørende i denne politikreds, forelægges sagen for statsadvokaten med henblik på at overføre sagen til behandling i en anden politikreds. Visse sager om overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser kan dog

som udgangspunkt behandles af den politikreds, hvor den pågældende er tjenstgørende. Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om sager mod offentligt ansatte, pkt. 2.1.1.

2.2.1.2. Forsvarspersonale

Politiklagemyndigheden behandler sager om adfærdsklager og strafbare forhold begået i tjenesten af forsvarspersonale, når personalet yder bistand til politiet, jf. retsplejelovens §§ 1019 r og 1020 m.

Når forsvarspersonale yder bistand til politiet, sker det for at varetage politimæssige opgaver og ikke militære opgaver. Opgavevaretagelsen sker under politiets ledelse og efter de regler, som gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver.

Klageordningen omfatter udelukkende forhold, der er begået i tjenesten, og ikke forhold, der er begået uden for tjenesten. Det vil – ligesom for politi-personale – afhænge af en konkret vurdering, om en handling er foretaget i eller uden for tjenesten.

Forsvarspersonalet er således som udgangspunkt alene omfattet af Politiklagemyndighedens kompetence i den periode, hvor der ydes bistand til politiet, og hvor forsvarspersonalet således står under politiets ledelse. Det kan eksempelvis være tilfælde, hvor forsvarspersonale optræder med en markering om, at personalet bistår politiet, har legitimeret sig som forsvarspersonale, der bistår politiet, eller i øvrigt har tilkendegivet sig som forsvarspersonale, der bistår politiet, og over for en borger har påberåbt sig den myndighed, personalet har som led i bistanden til politiet.

For at sikre den tilstrækkelige indsigt i militære forhold inddrages den militære anklagemyndighed i Politiklagemyndighedens og statsadvokatens undersøgelser og behandling af sager om forsvarspersonale, der bistår politiet. Politiklagemyndigheden og statsadvokaten kan således trække på den militære anklagemyndigheds ekspertise i nødvendigt omfang. Sager mod forsvarspersonale, som er anmeldt til Politiklagemyndigheden, kan overlades til den militære anklagemyndighed til behandling i den militære retsplejes former.

2.2.1.3. Civile medarbejdere i politiet

Civilt personale i politiet, dvs. personale, som ikke er politipersonale, er ikke underlagt Politiklagemyndighedens kompetence i straffesager. I det omfang personalet er tjenestemandsansat, vil personalet være underlagt tjeneste-

mandslovens regler om bl.a. disciplinærfølgning. Øvrigt personale vil være underlagt de almindelige ansættelsesretlige regler for overenskomstansatte.

Administrative medarbejdere, analytikere, servicemedarbejdere mv. i politiet er ikke underlagt særlig lovgivning om klager over adfærd i tjenesten. I det omfang, der rettes sådanne klager mod personalet, vil de i almindelighed skulle behandles af den relevante ansættelsesmyndighed.

Efter Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om sager mod offentligt ansatte, pkt. 2.1.3., behandles anmeldelser om strafbare forhold begået af civile medarbejdere i politiet af vedkommende politikreds, uanset om forholdet er begået i eller uden for tjenesten. Hvis den pågældende er tjenstgørende i denne politikreds, forelægges sagen for statsadvokaten med henblik på at overføre sagen til behandling i en anden politikreds. Visse sager om overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser kan dog som udgangspunkt behandles af den politikreds, hvor den pågældende er tjenstgørende.

Efter retsplejelovens § 1020 i kan civile medarbejdere i politiet i visse særlige tilfælde blive omfattet af en efterforskning hos Politiklagemyndigheden. Statsadvokaten kan således bestemme, at en straffesag, der omfatter flere forhold eller flere sigtede, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden. Bestemmelsen kan f.eks. anvendes, hvor det vil være hensigtsmæssigt, at en straffesag, hvor der ud over mistanke mod politipersonale også er mistanke mod andre, herunder f.eks. civile medarbejdere i politiet, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden.

2.2.1.4. Personale ved anklagemyndigheden

Personalet ved den centrale anklagemyndighed (statsadvokaterne og Rigsadvokaten) er ikke underlagt Politiklagemyndighedens kompetence i straffesager. I det omfang personalet er tjenstemandsansat, vil personalet være underlagt tjenstemandslovens regler om bl.a. disciplinærfølgning. Personale, som ikke er tjenstemandsansat, er underlagt de almindelige ansættelsesretlige regler for overenskomstansatte.

Personale ved den centrale anklagemyndighed er ikke underlagt særlig lovgivning om klager over deres adfærd i tjenesten. Klagerne vil således i almindelighed skulle behandles af den relevante ansættelsesmyndighed.

Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om sager mod offentligt ansatte, pkt. 2.1.4., at anmeldelser om strafbare forhold begået af ansatte hos

statsadvokaterne behandles af vedkommende politidirektør, uanset om forholdet er begået i eller uden for tjenesten. I sager, hvor tiltalespørgsmålet skal afgøres af statsadvokaten, skal politidirektøren orientere den regionale statsadvokat om sagen. Orienteringen skal så vidt muligt ske, inden efterforskningen påbegyndes.

Hvis den pågældende medarbejder gør tjeneste hos den statsadvokat, der ellers skulle have behandlet sagen – eller til hvem en afgørelse er påklaget – forelægges sagen for Rigsadvokaten med henblik på, at der tages stilling til den videre behandling af sagen, herunder om sagen eventuelt skal videregendes til en anden statsadvokat. Denne procedure gælder ligeledes for sager mod statsadvokaten selv.

Der er ikke fastsat særlige regler om kompetencen til at behandle anmeldelser om strafbare forhold begået af personale, der er ansat ved Rigsadvokaten, og det er således som udgangspunkt vedkommende politidirektør, som behandler sagen. Hvis der er tale om alvorligere sager, må det efter Rigsadvokatmeddelelsen på grundlag af en konkret vurdering besluttes, på hvilket niveau afgørelser bør træffes.

Statsadvokaten kan i medfør af retsplejelovens § 1020 i – på tilsvarende vis som for civile medarbejdere i politiet – beslutte, at Politiklagemyndigheden skal efterforske en sag, hvor der i sagskomplekset indgår både politipersonale og ansatte ved den centrale anklagemyndighed, jf. nærmere herom i lovforslagets pkt. 2.2.1.3.

Som anført i lovforslagets pkt. 2.2.1.1. er det i dag politiets jurister (dvs. det juridiske personale i politiet og den lokale anklagemyndighed), der er omfattet af politiklageordningen.

Det fremgår samtidig af betænkning nr. 1507/2009, side 174, at politiets jurister (dvs. det juridiske personale i politiet og den lokale anklagemyndighed), som arbejder som medhjælpere for statsadvokaten, jf. retsplejelovens § 103, stk. 2, ikke er undergivet politiklageordningen, da de pågældende i forbindelse med varetagelsen af denne funktion er direkte undergivet statsadvokatens instruks.

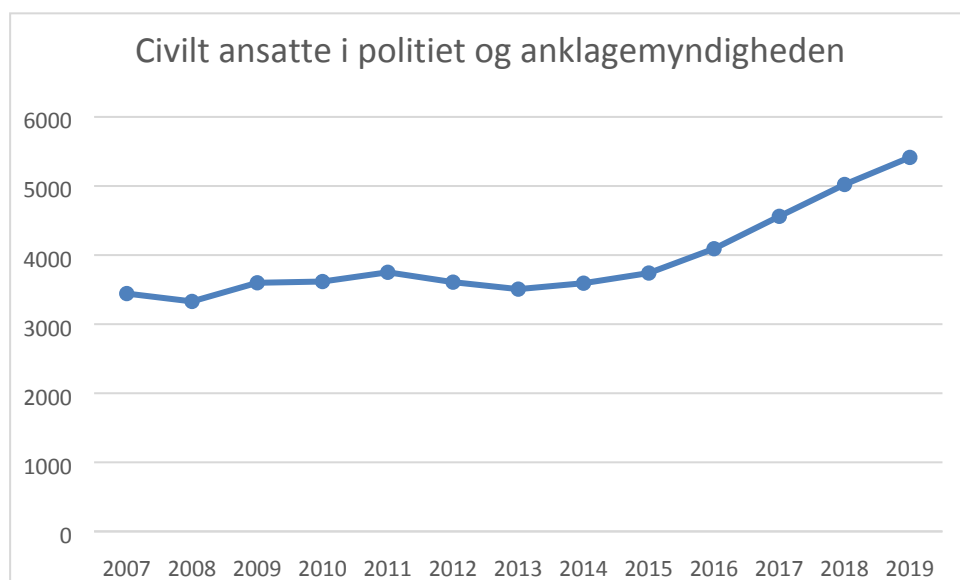
2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Politiklagemyndigheden er oprettet med henblik på både i befolkningen og politiet at sikre tilliden til, at behandlingen af politiklager foregår korrekt, objektivt og retssikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Politiklagemyndigheden er en uafhængig myndighed, som undersøger og træffer afgørelse vedrørende klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager) og efterforsker anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten.

Siden indgåelsen af aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi i 2016-2019 i oktober 2015 er antallet af medarbejdere i dansk politi øget betydeligt, herunder også antallet af civile medarbejdere. Der er – som et supplement til det politiuddannede personale – ansat civile medarbejdere for at tilføre politiet nye kompetencer i løsningen af politiets kerneopgaver, ligesom der er ansat civile medarbejdere, som har frigjort politiuddannet personale via opgaveglidning. Nedenstående graf viser udviklingen i civilt ansatte i politiet og anklagemyndigheden.

*Anm.: Civilt ansatte består af jurister, administrative medarbejdere, andre fastansatte (herunder akademikere), vikarer og socialt kapital. Endvidere bemærkes det, at det anførte antal medarbejdere er opgjort som et gennemsnit for årene.

Kilde: Rigspolitiet

Efter Justitsministeriets opfattelse bør der ikke – som i dag – være forskel på, om den person, der klages over, er politiuddannet, civilt ansat i politiet eller ansat ved anklagemyndigheden. Det afgørende bør være, hvilke typer opgaver den pågældende varetager. På den baggrund finder Justitsministeriet det hensigtsmæssigt at udvide politiklageordningen til at omfatte civilt personale i politiet, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse.

Justitsministeriet finder det ligeledes hensigtsmæssigt, at ansatte ved anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse, omfattes af politiklageordningen. Dette sker med henblik på at sidestille denne gruppe af medarbejdere med politipersonale, herunder politiets juridiske personale, som allerede i dag er omfattet af politiklageordningen.

En sådan ordning vil styrke kontrollen med politiets og anklagemyndighedens ansatte, idet sager om adfærdsklager og anmeldelser af strafbare forhold begået i tjenesten vil skulle behandles af Politiklagemyndigheden og ikke i de myndigheder, hvor de pågældende medarbejdere er ansat.

En sådan ordning vil ligeledes sikre, at borgeren får en ensartet retsstilling og en mulighed for at indbringe sådanne sager for Politiklagemyndigheden, uafhængigt af hvilken medarbejder sagen vedrører.

De gældende processuelle og materielle regler for Politiklagemyndighedens behandling af adfærdsklager og anmeldelser om strafbare forhold begået i tjenesten bevares med lovforslaget i deres nuværende form. Der foreslås dog en række konsekvensændringer i retsplejelovens bestemmelser i kapitlerne 93 b og 93 c med henblik på at sidestille Politiklagemyndighedens behandling af sager om personale ved politiet med ansatte ved anklagemyndigheden. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser.

2.2.2.1. Civile medarbejdere i politiet

Visse civile medarbejdere i politiet udfører opgaver, hvor borgerne vil kunne have en forventning om, at de taler med eller står over for politipersonale – også selv om personen ikke er politiuddannet. Samtidig vil det i nogle tilfælde kunne være tilfældigt, om opgaven løses af en civil medarbejder eller en politiuddannet. Efter den gældende ordning har borgerne imidlertid ikke de samme muligheder for at klage over civilt personale, som hvis der er tale om politiuddannet personale.

Civilt personale såsom analytikere bistår f.eks. politiet i konkrete efterforskninger, hvor denne gruppe bidrager med ekspertise i forbindelse med ransagninger, tekniske undersøgelser af gerningssteder, efterforskning af it-kriminalitet mv. Der er desuden et stigende behov for øget brug af teknisk personale med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer med henblik på at kunne imødegå nye udfordringer f.eks. med kriminalitet på internettet. På samme måde foretages, f.eks. hastighedskontrol (ATK) og paskontrol-

opgaver i bl.a. Københavns Lufthavn af civile medarbejdere i politiet. Herudover findes der også civile medarbejdere i politiet, som udfører opgaver i forhold til telefonbetjening af borgere, som henvender sig til politiet med anmeldelser om strafbare forhold mv. I disse tilfælde løses opgaverne således af andre personalegrupper end det politiuddannede personale, uafhængigt af at der er tale om opgaver knyttet til politiets funktion som retshåndhævende myndighed.

Endvidere oplever Politiklagemyndigheden at modtage klager fra borgere over politiet, hvor det undervejs i behandlingen må konstateres, at den relevante medarbejder er en civil medarbejder, som ikke er omfattet af politiklageordningen. I de tilfælde må Politiklagemyndigheden meddele borgeren, at sagen ikke kan behandles hos Politiklagemyndigheden og må derfor videresende den til den relevante politikreds. Politiklagemyndigheden oplever ligeledes at modtage anmeldelser om strafbare forhold mod ansatte ved anklagemyndigheden, hvor sagen må videresendes til den relevante politikreds.

På den baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at politiklageordningen også bør omfatte civile medarbejdere i politiet og den lokale anklagemyndighed, som varetager politimæssige opgaver og opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse.

Politimæssige opgaver skal afgrænses efter politilovens § 2. Af bestemmelsen følger, at politiet har til opgave at forebygge strafbare forhold, forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge strafbare forhold, yde borgeren bistand i andre faresituationer, udføre kontrol og tilsynsopgaver efter gældende ret, yde andre myndigheder bistand efter gældende ret og udføre andre opgaver, der følger af gældende ret eller i øvrigt har en naturlig tilknytning til politiets virksomhed. Politiklagemyndighedens kompetence skal således afgrænses ud fra en opgavebaseret model, som knytter sig til varetagelse af politimæssige opgaver.

Til politimæssige opgaver knytter sig først og fremmest forebyggelse, efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold samt beføjelser, der er knyttet til ordenshåndhævelse. Dette indbefatter f.eks. civile medarbejders bevishåndtering, kriminalteknisk efterforskning, efterforskning af økonomisk kriminalitet og it-kriminalitet mv. Politimæssige opgaver omfatter

endvidere tilsyns- og kontrolopgaver, som f.eks. trafikkontrol, udstedelse af tilladelser, paskontrolopgaver mv. Politiklageordningen vil endvidere omfatte det civile personales vejledning af borgere i forbindelse med varetagelse af politimæssige opgaver, herunder det administrative personales varetagelse af 114-opkald. Endelig omfatter politimæssige opgaver, som oplistet i politilovens § 2, f.eks. forvaltning af hittegods, udstedelse af jagttegn og varetagelse af kriminalregisteret.

For så vidt angår afgrænsningen af opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse, henvises til lovforslagets pkt. 2.2.2.2.

Politiklagemyndighedens kompetence vil ikke omfatte øvrige opgaver som støttefunktioner, regnskab, ledelsesunderstøttelse, kommunikation, personaleadministration og lignende administrative funktioner.

Dette skyldes, at de pågældende opgaver i almindelighed ikke er borgerrettede eller har nær tilknytning til strafforfølgning, efterforskning, bevishåndtering mv., hvor borgeren måtte have en forventning om, at den pågældende udøver politimæssige beføjelser.

Det almindelige kontorphonale, servicemedarbejdere, administrationsmedarbejdere, studentermedhjælpere mv. vil ligeledes ikke være omfattet af politiklageordningen, idet disse medarbejdergrupper i almindelighed ikke varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse. Opgaverne vil typisk involvere personalehåndtering, rekruttering, undervisning af medarbejdere, revision og bogføring, kopiering af sagsakter og øvrige organisatoriske opgaver.

Uden for politiklageordningen falder klager, som omhandler materielle afgørelser og dispositioner i forbindelse med politiets sagsbehandling. Klager over civile medarbejders dispositioner bør ligeledes i udgangspunktet ikke behandles af Politiklagemyndigheden, medmindre klagen har en nær sammenhæng med en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler, jf. forslaget § 1019 q, eller en igangværende efterforskning ved Politiklagemyndigheden, jf. forslaget § 1020 i, stk. 2. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 16 og 21, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 4 og 18, og bemærkningerne hertil.

2.2.2.2. Personale ved anklagemyndigheden

I anklagemyndigheden er det i dag kun politiets jurister (dvs. det juridiske personale i politiet og den lokale anklagemyndighed) og politipersonale i Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der er omfattet af politiklageordningen. Andre personalegrupper i anklagemyndigheden, herunder de juridiske anklagere ved statsadvokaterne og Rigsadvokaten, er derimod ikke omfattet af politiklageordningen.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der ligger til grund for, at de juridiske anklagere i politikredsene er omfattet af klageordningen, ligeledes gør sig gældende for anklagere ved den centrale anklagemyndighed.

Som anført i lovforslagets pkt. 2.2.1.1. fremgår det af betænkning nr. 1507/2009, side 174, at udvalget i forbindelse med inddragelsen af det juridiske personale under politiklageordningen pegede på, at det juridiske personale har mulighed for at anvende politimæssige beføjelser i form af anholdelse og lignende, men at det i praksis sker sjældent. Rigsadvokaten har oplyst, at det i dag generelt forudsættes, at tvangsindgreb, der indebærer eller kan indebære behov for fysisk magtanvendelse over for borgerne, ikke direkte gennemføres af anklagemyndighedens juridiske personale, men af politiuddannet personale. De juridiske anklagere ved statsadvokaterne og Rigsadvokaten og anklagerne i politikredsene varetager imidlertid alle kerneopgaver med hensyn til udøvelse af anklagemyndighed, herunder i form af beslutninger om og iværksættelse af straffeprocessuelle skridt og tvangsindgreb over for borgerne.

Som ligeledes anført i lovforslagets pkt. 2.2.1.1. fremgår det af betænkning nr. 1507/2009, side 174, at inddragelsen af det juridiske personale under politiklageordningen ikke primært var begrundet i denne personalegruppes udøvelse af formel myndighedskompetence over for borgerne, men nærmere skulle ses i sammenhæng med de situationer, hvor personalet i forbindelse med borgerkontakt beskyldes for uhøflig optræden, urimelig sprogbrug, korruption eller lignende. De juridiske anklagere ved statsadvokaterne og Rigsadvokaten optræder generelt over for borgerne i den samme type situationer som anklagerne i politikredsene, f.eks. under retssagsbehandling og i forbindelse med sagsbehandling af straffesager mv.

Det er således Justitsministeriets opfattelse, at de juridiske anklagere ved statsadvokaterne og Rigsadvokaten (anklagerfuldmægtige, anklagere, turnusanklagere, senior- og specialanklagere, vicesstatsadvokater, chefanklagere og statsadvokater i den centrale anklagemyndighed) ligesom ankla-

gerne i politikredsene bør være omfattet af politiklageordningen. Det samme gælder personer, der er antaget til bistand for de offentlige anklagere ved den retlige behandling af straffesager, jf. retsplejelovens § 100, stk. 2, § 103, stk. 2 og 3, og § 104, stk. 2, når det drejer sig om forhold, der er relateret til de pågældendes bistand som anklagemyndighed.

Politiklageordningen bør efter Justitsministeriets opfattelse ligeledes omfatte andre personalegrupper i anklagemyndigheden end de juridiske anklagere, når de pågældende varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse.

For så vidt angår afgrænsningen af politimæssige opgaver henvises til lovforslagets pkt. 2.2.2.1.

Med opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse, forstås navnlig anklagemyndighedens varetagelse af opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning, herunder retssagsbehandling, gennemførelse af straffeprocessuelle skridt eller tvangsindgreb over for borgerne og borgerrettede opgaver i forbindelse med f.eks. straffuldbyrdelse og foranstaltningsændringssager. Det vil endvidere omfatte andre retshåndhævende opgaver, hvor myndighedskompetencen over for borgerne er henlagt til anklagemyndigheden, herunder opgaver om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, aktindsigt i straffesager, sager om tilhold, bortvisning og opholdsforbud og telefonbetjening af borgere, hvis der er tale om opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning.

Endelig er det Justitsministeriets opfattelse, at politiklageordningen også bør omfatte f.eks. civilt ansatte økonomer eller analytikere mv. ved Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der bidrager med ekspertise i forbindelse med efterforskning, ransagning eller tekniske undersøgelser mv., som henhører under politimæssige opgaver. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets pkt. 2.2.2.1.

Politiklagemyndighedens kompetence omfatter ikke opgaver som støttefunktioner, regnskab, ledelsesunderstøttelse, personaleadministration, lignende administrative funktioner mv. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets pkt. 2.2.2.1.

Uden for politiklageordningen falder ligeledes klager, som omhandler materielle afgørelser og dispositioner i forbindelse med anklagemyndighedens sagsbehandling. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets pkt. 2.2.2.1.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

[...]

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 21. februar 2020 til den 20. marts 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Datatilsynet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Advokatrådet, Advokatsamfundet, Aalborg Universitet (Juridisk Fakultet), Aarhus Universitet (Juridisk Fakultet), Akademikerne, Amnesty International, Copenhagen Business School (CBS LAW – Institut for Ledelse, Politik og Filosofi), Danmarks Jurist- og Økonomforbund, Danmarks Tekniske Universitet (DTU Diplom – Center for Diplomingeniøruddannelse), Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Advokater, Danske Regioner, Den Danske Akkrediteringsfond, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Digitaliseringsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Fængselsfor-

bundet, HK Landsklubben Danmarks Domstole, HK Landsklubben Kriminalforsorgen, HK Landsklubben Politiet, Ingeniørforeningen IDA, Institut for Menneskerettigheder, IT-Branchen, IT-Politisk Forening, Justitia, KL, Kriminalforsorgsforeningen, Københavns Universitet (Juridisk Fakultet), Københavns Universitet (Retsmedicinsk Institut), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Politiforbundet, Politidirektørforeningen, PROSA, Retspolitisk Forening, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Rådet for Digital Sikkerhed og Tilsynet med Efterretningstjenesterne.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner		
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner		
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtigelser (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (overskrift til første bog, sjette afsnit)

Retsplejelovens sjette afsnit har i dag overskriften »Den Uafhængige Politiklagemyndighed«. Med lovforslaget nyaffattes afsnittet, så det fremover også regulerer Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler. Det foreslås på denne baggrund, at overskriften til sjette afsnit ændres til »Den Uafhængige Politiklagemyndighed og Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler«.

Til nr. 2 (kapitel 11 a)

Det foreslås at nyaffatte kapitel 11 a.

Til § 118

Det følger af § 118, stk. 1, at Den Uafhængige Politiklagemyndighed er en selvstændig myndighed, der ledes af Politiklagerådet og en direktør.

Politiklagerådet har således det overordnede ansvar for Politiklagemyndighedens virksomhed og fastlægger generelle overordnede retningslinjer for myndighedens arbejde. Det daglige ansvar for myndighedens arbejde påhviler en direktør, der er chef for myndighedens medarbejdere. Sammensætningen skal sikre en god balance mellem den faglige del af myndigheden, der skal forestå det daglige arbejde, og ekstern indflydelse og kompetence i form af et råd, der som en slags bestyrelse eller kontrolinstans har det overordnede ansvar for myndighedens virke. Modellen indebærer endvidere et lægt element i politiklagesystemet, ligesom et bredt sammensat politiklageråd kan være med til at styrke Politiklagemyndighedens uafhængighed.

Politiklagerådet kan endvidere behandle og træffe afgørelse i konkrete sager, der er af principiel karakter eller af betydelig almindelig interesse, eller som af andre særlige grunde findes at burde afgøres af rådet. I andre sager træffes afgørelsen af direktøren eller af den, som er bemyndiget hertil af rådet eller direktøren.

Ud over direktøren består Politiklagemyndigheden af en souschef eller lignende, der kan varetage direktørens funktioner, når denne ikke er til stede. Myndigheden består desuden af et antal juridiske medarbejdere, en eller flere efterforskningsledere, et antal faste efterforskere og administrativt personale. Bestemmelsen indebærer ikke særlige regler for sammensætningen

af personalet i Politiklagemyndigheden, f.eks. i relation til tidligere arbejde i politiet og anklagemyndigheden. De enkelte medarbejdere i myndigheden bør i deres daglige virke have for øje, at myndigheden er uafhængig af politiet og anklagemyndigheden. Bestemmelsen indebærer dermed heller ikke en »karantæneperiode« for tidligere medarbejdere i politiet eller anklagemyndigheden.

Den foreslåede bestemmelse i § 118, stk. 1, svarer til den gældende bestemmelse.

Det følger af § 118, stk. 2, at Politiklagemyndigheden behandler klager over politiet og efterforsker straffesager mod politipersonale. Politiklagemyndigheden har således til opgave at undersøge adfærdsklager over og efterforske strafbare forhold begået i tjenesten. Ud over det politiuddannede personale er jurister, der gør tjeneste i en politikreds eller hos Rigspolitiet, også omfattet af politiklageordningen.

Det følger af den foreslåede § 118, stk. 2, at Politiklagemyndigheden behandler klager over personale ansat i politiet og anklagemyndigheden, jf. kapitel 93 b, og efterforsker straffesager mod personale ansat i politiet og anklagemyndigheden, jf. kapitel 93 c.

Den foreslåede ændring vil indebære, at civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed inddrages under politiklageordningen. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 4 og 18, og bemærkningerne hertil.

Det følger af § 118, stk. 3, at Politiklagemyndigheden udøver sine funktioner i fuld uafhængighed.

Det indebærer, at myndigheden ikke er underlagt anklagemyndigheden eller Justitsministeriet i faglig henseende, og at myndighedens afgørelser ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed. Politiklagemyndigheden vil dog være undergivet anklagemyndigheden (Rigsadvokaten og statsadvokaterne) i relation til generelle instrukser i straffesager mod politipersonalet. Myndigheden skal således følge de generelle forskrifter og direktiver om efterforskningen i straffesager, der kommer fra navnlig Rigsadvokaten. Endvidere vil Politiklagemyndighedens afvisning af en anmeldelse kunne påklages til statsadvokaten.

Den foreslåede bestemmelse i § 118, stk. 3, svarer til den gældende bestemmelse.

Til § 118 a

Den foreslåede bestemmelse er ny og indebærer, at der oprettes en ny statslig myndighed, der betegnes Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler – i daglig tale Bevismiddeltilsynet.

Efter det foreslåede *stk. 1* er Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler en selvstændig myndighed, der ledes af Politiklagerrådet og en direktør.

Myndigheden vil blive placeret under samme ledelse som Politiklagemyndigheden. Det vil herefter være Politiklagerrådet, der har det overordnede ansvar for Bevismiddeltilsynets virksomhed og for at fastlægge generelle overordnede retningslinjer for myndighedens arbejde. Det daglige ansvar for myndighedens arbejde vil påhvile direktøren for Politiklagemyndigheden, der fremover også vil være den øverste ansvarlige for Bevismiddeltilsynets medarbejdere.

Ud over den fælles direktør for Politiklagemyndigheden og Bevismiddeltilsynet vil Bevismiddeltilsynets sekretariat skulle bestå af en sekretariatschef, der ligesom direktøren forudsættes at være en erfaren jurist, og som kan varetage direktørens funktioner i forhold til tilsynet, når denne ikke er til stede. Tilsynet vil endvidere skulle bestå af et yderligere antal juridiske medarbejdere samt en eller flere personer med efterforskningsmæssig baggrund. Myndigheden vil herudover skulle bestå af en eller flere analytiske medarbejdere med en relevant uddannelsesmæssig baggrund, f.eks. inden for det samfundsvidenskabelige område, samt administrativt personale.

Bevismiddeltilsynet placeres i administrativ henseende under Justitsministeriet, der vil være den øverste ansvarlige for Bevismiddeltilsynets bevilninger og andre økonomiske forhold, personale og IT.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I *stk. 2, 1. pkt.*, foreslås det, at Bevismiddeltilsynet skal føre tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser.

Bevismiddeltilsynets virksomhed vil således skulle omfatte politiet og anklagemyndigheden, nærmere bestemt Rigspolitiet, politikredsene, Rigsad-

vokaten, de to regionale statsadvokater og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet.

I *stk. 2, 2. pkt.*, foreslås det, at Politiets Efterretningstjeneste ikke omfattes af tilsynets kompetence.

Materiale tilvejebragt i forbindelse med PET's efterforskninger vil dog blive omfattet af tilsynets kompetence, i det omfang det overdrages til politikredsene som en del af konkrete straffesager, der behandles i politikredsene. Tilsynets generelle anbefalinger til politiet vil endvidere skulle indgå ved PET's behandling af tekniske beviser, i det omfang de måtte være relevante.

Politiklagemyndighedens efterforskning af straffesager vil ikke være omfattet af Bevismiddeltilsynets kompetence. Tilsynets generelle anbefalinger til politiet og anklagemyndigheden vil dog skulle indgå ved Politiklagemyndighedens behandling af tekniske beviser, i det omfang de måtte være relevante.

Tilsynet vil ikke skulle omfatte eksterne aktører, som bistår politiet og anklagemyndigheden i processen med at indsamle og behandle beviser, herunder de erklæringer mv., som sådanne eksterne aktører udfærdiger til brug for konkrete straffesager. Tilsynet omfatter eksempelvis ikke Retsmedicinsk Institut. Hvis politiet imidlertid udarbejder politirapporter eller lignende ud fra en retsgenetisk erklæring, vil denne være omfattet af tilsynets virksomhed.

Det bemærkes, at Bevismiddeltilsynets kompetencer ikke vil være sammenfaldende med de kompetencer, der udøves på det databeskyttelsesretlige område, og som retter sig mod behandling af personoplysninger ved behandlingen af tekniske beviser. Opstår der spørgsmål om det fornødne niveau af behandlingssikkerhed, når et teknisk bevis omfatter behandling af personoplysninger, vil vurderingen af, hvad der udgør et passende niveau for behandlingssikkerheden, f.eks. kravene til en anvendt krypteringsløsning, derfor henhøre under Datatilsynets tilsynskompetence.

Ligeledes vil eksempelvis spørgsmål om, hvornår og i hvilket omfang oplysninger skal slettes skulle afklares ud fra de databeskyttelsesretlige regler, og vil derfor ligeledes henhøre under Datatilsynets tilsynskompetence.

Bevismiddeltilsynets kompetence vil heller ikke omfatte tilsynet med efterlevelsen af de regler, der er fastsat for politiets registre, f.eks. kriminalregi-

steret, Politiets Efterforskningsstøttedatabase (PED) og DNA-profilregisteret.

Bevismiddeltilsynet vil ikke skulle beskæftige sig med forhold knyttet til myndighedernes økonomiske og ressourcemæssige forvaltning, idet sådanne forhold navnlig er underlagt Rigsrevisionens tilsyn.

Bevismiddeltilsynets vil dog i alle tilfælde kunne videreformidle konkrete observationer, f.eks. knyttet til efterlevelsen af generelle offentligretlige eller databeskyttelsesretlige regelsæt, som observeres i en politikreds, statsadvokatur, Rigspolitiet eller Rigsadvokaten med henblik på, at den relevante myndighed adresserer observationerne i relevant omfang.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

For så vidt angår tilsynets materielle kompetence vil denne særligt være rettet mod forhold, der har betydning for, at forbehold og usikkerheder knyttet til tekniske beviser kan indgå i straffesagskæden med den fornødne transparens.

Tilsynet har til formål at afdække og adressere forhold, der kan kompromittere et bevismiddels integritet, f.eks. utilstrækkelig kvalitetskontrol med behandlingen af beviset eller manglende deklareret af forbehold og usikkerheder knyttet til beviset. Tilsynet har derimod ikke til formål at udføre en legalitetskontrol med myndighedernes virksomhed, herunder af om konkrete bestemmelser i retsplejeloven, retshåndhævelsesloven eller andre love efterleves.

Tilsynets kontrolvirksomhed vil tidsmæssigt strække sig fra den indledende efterforskningsfase, hvor beviser gennemgår en teknisk undersøgelse eller behandling, til de eventuelt præsenteres som bevis under en straffesag.

Bevismiddeltilsynet vil for det første skulle påse, at der er udarbejdet tilstrækkelige og relevante procedurer og retningslinjer for håndteringen og behandlingen af de enkelte typer af tekniske beviser.

I det omfang der findes egentlige nationale eller internationale standarder (f.eks. ISO-standarder), der regulerer området for den pågældende bevisstype, vil tilsynet kunne anvende disse som led i sin vurdering. Tilsynet vil kunne anmode myndighederne om dokumentation for, at standarderne er

implementeret, og at eventuelle certificeringer og akkrediteringer er opnået.

I mangel af egentlige standarder og certificeringsordninger på området vil tilsynet kunne tage udgangspunkt i national og international praksis på området.

Ved vurderingen af, om der er udarbejdet tilstrækkelige procedurer og retningslinjer, vil tilsynet endvidere kunne se på, om der er fastsat retningslinjer om særlige uddannelseskrav for de ansatte og information til brugerne af det pågældende bevistype vedrørende fejl, problemstillinger og udviklinger på området.

Bevismiddeltilsynet vil endvidere skulle påse, at de fastsatte procedurer og retningslinjer efterleves.

På områder, hvor der er fastsat egentlige standarder, vil der kunne tages udgangspunkt i, om der er en gældende certificering eller akkreditering. Tilsynet vil herudover f.eks. kunne anmode om at få udleveret skriftlig dokumentation for gennemførte kvalitetskontroller samt dokumentation for identificerede fejl eller afvigelser og tilhørende beskrivelser af fejlløsninger.

Bevismiddeltilsynet vil herudover skulle påse, at alle relevante forhold, der knytter sig til karakteren af det anvendte bevis, indgår som en del af sagens samlede oplysninger. Tilsynets opgave vil her være at føre kontrol med, at beskrivelsen af forbehold og usikkerheder generelt er tilstrækkelig og fyldestgørende.

Tilsynet vil ikke på enkeltsagsniveau skulle efterprøve konklusionerne vedrørende undersøgelsen eller behandlingen af tekniske beviser (f.eks. *om* der er et konkret match i DNA-sporet, eller *om* en persons telefon ifølge teleselskabernes oplysninger har været registreret på bestemte master), eller hvordan konklusionerne *anvendes* under politiets efterforskning og under anklagemyndighedens bevisførelse. Tilsynet vil derimod skulle kontrollere, om beskrivelserne af de forbehold og usikkerheder, der knytter sig til konklusionerne på undersøgelsen eller behandlingen af sådanne beviser, generelt er dækkende.

Bevismiddeltilsynet vil herudover skulle føre tilsyn med, at anklagemyndigheden, som led i myndighedens legalitets- og kvalitetstilsyn, på alle stadier af sagsbehandlingen sikrer, at sagen i relevant omfang indeholder oplysninger om de relevante forbehold og usikkerheder, der konkret måtte knytte sig

til de anvendte tekniske beviser. Det gælder i efterforskningsfasen, på tidspunktet for vurderingen af tiltalespørgsmålet, og under sagernes hovedforhandling i retten.

Bevismiddeltilsynet vil endvidere skulle føre tilsyn med, at anklagemyndigheden generelt fremlægger usikkerheder forbundet med det enkelte bevismiddel gennem hele straffesagskæden.

Når tekniske beviser anvendes under retsmøder i efterforskningen, eller når oplysningerne indgår som tekniske beviser under hovedforhandlingen, skal relevante forbehold og usikkerheder fremlægges af anklagemyndigheden. Bevismiddeltilsynet vil ud fra en risikobaseret afvejning kunne vurdere, hvordan, og i hvilket omfang, der skal føres tilsyn i denne fase af straffesagsbehandlingen. Tilsynet kan eksempelvis foretages stikprøvevis ved at gennemgå retsbøgerne i et antal afsluttede sager for at konstatere, hvilke bilag, der er dokumenteret. I tilfælde, hvor tilsynet ud fra bevistypens karakter vurderer det nødvendigt, vil tilsynet også kunne observere et antal retsmøder, hvor bevismidlet indgår og inddrage disse erfaringer i sine samlede vurderinger.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.4. og 2.1.3.5. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Begrebet »behandling« skal forstås bredt og relaterer sig til politiets og anklagemyndighedens samlede håndtering af tekniske beviser med de begrænsninger, der er nævnt i pkt. 2.1.3.4. Der skal endvidere være tale om behandling, der er egnet til at påvirke integriteten af oplysningerne, og den måde de fremtræder på gennem straffesagskæden. Begrebet skal ikke tillægges nogen form for databeskyttelsesretlig betydning.

Begrebet »tekniske beviser« skal forstås bredt og vil skulle omfatte oplysninger, spor og materiale, som indsamles til brug for en teknisk undersøgelse og behandling, således at oplysningerne senere kan dokumenteres som bevis i en straffesag. Det er ikke afgørende for afgrænsningen, at den tekniske undersøgelse eller behandlingen foretages på en bestemt måde, herunder om der bliver anvendt it-systemer eller lignende.

Eksempler på tekniske beviser vil kunne være teledata, biologiske spor, blodstænksanalyser, brandtekniske undersøgelser, dokumentanalyser, DNA, fingeraftryk, våbenspor, ballistiske undersøgelser, værkstøjsspor, så-

laftryk, foto- og videooptagelser, undersøgelse af kemiske stoffer, jordbundsanalyser samt it-spor fra computere, tablets og internettet.

De pågældende beviser er kendetegnet ved at have været undergivet eller være fremkommet ved en forudgående teknisk undersøgelse eller behandling, enten hos politiet selv, hos f.eks. Retsmedicinsk Institut eller hos private aktører, der udleder en konklusion på baggrund af undersøgelsen.

Som eksempel på bevistyper, der ikke vil være omfattet af definitionen »tekniske beviser« kan nævnes vidnebeviser. Denne bevistype adskiller sig fra de ovenfor nævnte ved, at beviset – i dette tilfælde vidnet – kan fremlægges for retten i sin umiddelbare form. Det samme gør sig gældende for f.eks. udskrift af korrespondance og kontoudtog, samt genstande som våben, tøj eller lignende, der ligeledes blot kan fremvises under retsmøder. Der kan eksempelvis være tale om tilfælde, hvor en springkniv fremvises i retten med henblik på at demonstrere dens funktion. Et andet eksempel kunne være beklædningsgenstande, der medbringes i retten, så rettens medlemmer kan få fremvist farven, mønstret eller andre kendetegn herved. Disse bevistyper, som kan fremlægges i retten i deres umiddelbare form, og som – uden nogen form for forudgående teknisk undersøgelse eller behandling – kan dokumenteres for retten, vil ikke være omfattet af begrebet »tekniske beviser«.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bevismiddeltilsynets undersøgelser iværksættes på tilsynets eget initiativ i form af tematiske tilsyn med bestemte bevistyper.

Ved beslutningen om, hvilke tekniske bevistyper der undergives et tematisk tilsyn, kan der bl.a. lægges vægt på, om en nærmere undersøgelse af den pågældende bevistype må forventes at være af væsentlig, generel retssikkerhedsmæssig betydning. Det vil i den forbindelse være særligt relevant at inddrage de enkelte bevistypers karakter og fokusere på bevistyper, der undergives en større mængde sagsskridt og undersøgelser, inden de fremlægges som bevis i retten. Fotos, videooptagelser og skadestuerapporter vil f.eks. som udgangspunkt ikke være genstand for større behandlinger eller undersøgelser, mens kriminaltekniske og it-tekniske erklæringer typisk er udtryk for et større bagvedliggende undersøgelsesarbejde.

Der vil ved iværksættelsen af en undersøgelse endvidere kunne lægges vægt på, om der er en formodning for, at myndighedernes behandling af den på-

gældende bevistype lider af mangler. Endelig vil undersøgelse kunne finde sted som led i en ren stikprøvekontrol. Der er herved ikke tale om en udtømmende opregning, ligesom en konkret undersøgelse kan være begrundet i flere af de ovennævnte hensyn.

Udførelsen af tilsynet vil bl.a. kunne ske ved, at tilsynet indhenter et større antal afsluttede straffesager inden for en eller flere sagskategorier og for en afgrænset tidsperiode. Sagsakterne i de pågældende sager vil herefter kunne danne grundlag for en gennemgang med henblik på at vurdere, om straffesagerne indeholder tilstrækkelige oplysninger om de usikkerheder, der konkret måtte knytte sig til de anvendte tekniske beviser.

Tilsynet vil endvidere kunne omfatte egentlige tilsynsbesøg hos politiet og anklagemyndigheden. Dette vil navnlig være relevant i forbindelse med tilsynets konstatering af, om der er udarbejdet tiltrækkelige procedurer og retningslinjer for behandlingen af tekniske beviser på myndighedsniveau, om de fastsatte procedurer og retningslinjer efterleves, og om de konkrete usikkerheder fremlægges gennem hele straffesagskæden.

Bevismiddeltilsynet vil endvidere – ud fra en risikobaseret afvejning – kunne foretage en vurdering af, hvordan tilsynet med oplysninger i sagsbehandlingen skal gennemføres. I forlængelse af det ovenfor anførte vil tilsynet f.eks. kunne indhente et større antal afsluttede straffesager, hvor en bestemt bevistype indgår med henblik på gennemgå retsbøgerne og konstatere, hvilke bilag, der blev dokumenteret. Såfremt Bevismiddeltilsynet ud fra bevistypens karakter vurderer det nødvendigt, vil tilsynet også kunne observere et antal retsmøder, hvor bevismidlet indgår og inddrage disse erfaringer i sine samlede vurderinger. Tilsynet vil også kunne anvende denne mulighed for at få et praktisk indblik i retsarbejdet.

Hvis Bevismiddeltilsynet vælger at gøre brug af muligheden for at observere retsmøder som led i tilsynsarbejdet forudsættes det, at politiet og anklagemyndigheden inddrages i planlægningsarbejdet, således at der kan opnås en samarbejdsorienteret tilrettelæggelse af tilsynet.

Bevismiddeltilsynet har selvsagt ikke instruktionsbeføjelse over for den enkelte anklager i forbindelse med sin tilstedeværelse under retsmøder. Tilsynet kan alene indtage en observerende rolle til brug for sine eventuelle generelle anbefalinger til anklagemyndighedens fremlæggelse af den pågældende bevistype i retten. Bevismiddeltilsynets overværelse af retsmøder vil i alle tilfælde skulle finde sted under retsformandens retsledelse. Tilsynets

opgavevaretagelse vil derfor heller ikke have indflydelse på rettens beslutninger, herunder om dørlukning, jf. retsplejelovens §§ 29-29e, afskæring af dokumentation efter retsplejelovens § 871 eller udelukkelse af bevis, jf. retsplejelovens § 150.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.5. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bevismiddeltilsynets undersøgelse afsluttes med en rapport, som vil skulle afdække, om der foreligger systemiske fejl, eller om der er områder, hvor myndighederne med fordel ville kunne justere deres praksis med henblik på at øge kvaliteten og integriteten af en bestemt bevistype.

Den samlede rapport vil skulle indeholde oplysninger om, hvilken teknisk bevistype undersøgelsen omfatter, antallet af gennemgåede afsluttede sager, et kort referat af de forhold, der specifikt har givet anledning til bemærkninger og referat fra gennemførte tilsynsbesøg. Rapporten forudsættes endvidere at indeholde en redegørelse for den viden og de (indhentede) erfaringer samt observationer, som tilsynet har taget udgangspunkt i ved vurderingen af myndighedernes behandling af den pågældende bevistype. Tilsynet vil i den forbindelse kunne fremsætte anbefalinger om konkrete tiltag, der vil kunne imødegå forholdene.

Et udkast til rapporten forelægges de omfattede myndigheder med henblik på myndighedernes eventuelle bemærkninger.

Den endelige rapport afgives direkte til rigspolitechefen og rigsadvokaten, der har ansvaret for den videre proces, herunder at foretage en vurdering af, anbefalingernes udmøntning, idet det understreges, at anbefalingerne ikke har karakter af pålæg. Tilsynet vil ved fremsendelsen af den endelige rapport til rigspolitechefen og rigsadvokaten kunne anmode om myndighedernes stillingtagen til rapportens anbefalinger, inden for en nærmere angivet frist.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.6. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I *stk. 3* foreslås det, at politiet og anklagemyndigheden er forpligtet til at meddele Bevismiddeltilsynet de oplysninger samt udlevere de dokumenter mv., som forlanges af Bevismiddeltilsynet.

Tilsynet vil således kunne få udleveret allerede foreliggende oplysninger. Det gælder alle oplysninger og dokumenter, herunder udkast, interne noter, interne retningslinjer, oplysninger fra myndighedernes intranet osv. Det er alene afgørende, om oplysningerne mv. må antages at have betydning for tilsynets undersøgelse af den pågældende bevistype.

Det følger af offentlighedslovens § 23, stk. 2, at et dokument, der er afgivet til udenforstående, ikke mister sin interne karakter, hvis afgivelsen sker af retlige grunde, til forskningsmæssig brug eller af andre lignende grunde. Bestemmelsen bygger grundlæggende på den betragtning, at et internt dokument mister sin interne karakter, hvis den afgivende myndighed ved at sende dokumentet til udenforstående vælger at opgive retten til at beskytte sine interne dokumenter. Omvendt bør et internt dokument ikke miste sin interne karakter, hvis myndigheden ved afgivelsen ikke må anses for (frivilligt) at have givet afkald på den beskyttelse af interne dokumenter, der følger af offentlighedslovens § 23, stk. 1. Der henvises til forslag til lov om offentlighed i forvaltningen, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 144, som fremsat, side 46-47 og 90, og betænkning nr. 1510/2009 om offentlighedsloven, side 517-18 og 573-75.

Folketingets Ombudsmand har i en udtalelse gengivet i Folketingets Ombudsmands beretning for 1975, side 318, givet udtryk for, at afgivelse til en særlig instans med henblik på et særligt lovreguleret undersøgelsesformål ikke kan sidestilles med den afgivelse af internt materiale, der undertiden finder sted som led i sædvanlige administrative ekspeditioner (over for andre forvaltningsmyndigheder eller over for private). Ombudsmanden lagde i den forbindelse vægt på, at sådant materiale – såfremt det ikke måtte anses for fortsat at være internt – typisk alligevel vil kunne undtages fra aktindsigt.

Politiets eller anklagemyndighedens videregivelse til tilsynet efter den foreslåede bestemmelse af dokumenter, som er interne i forhold til reglerne om aktindsigt, vil som følge heraf ikke miste deres interne karakter, idet politiet eller anklagemyndigheden ikke ved afgivelsen kan anses for at have opgivet retten til at beskytte deres interne dokumenter.

Herudover bemærkes det, at retten til aktindsigt ikke omfatter sager inden for strafferetsplejen, jf. offentlighedslovens § 19, stk. 1. Dette medfører, at samtlige dokumenter på en sådan sag er undtaget fra retten til aktindsigt. Hvis en straffesags dokumenter udlånes til brug for en sag uden for straffe-

retsplejen – f.eks. hvis politiet udlåner en straffesags dokumenter til en myndighed, der anvender dokumenterne til behandlingen af en sag uden for strafferetsplejen, eksempelvis en tilsynssag – vil en anmodning om aktindsigt i politiets sag fortsat være omfattet af § 19, stk. 1. Der henvises til Mohammad Ahsan, Offentlighedsloven med kommentarer, 2014, side 339.

Bevismiddeltilsynet vil skulle behandle anmodninger om aktindsigt i dokumenter, der er indgået til eller oprettet af Bevismiddeltilsynet som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med tilsynets virksomhed.

Hvis tilsynet anvender oplysninger fra en straffesag indhentet i medfør af den foreslåede bestemmelse fra politiet eller anklagemyndigheden i anden sammenhæng, eksempelvis til brug for en sag om udfærdigelse af en rapport, anbefaling mv., vil en anmodning om aktindsigt i denne administrative sag ikke kunne afslås efter § 19, stk. 1, men oplysningerne vil efter en konkret vurdering kunne undtages fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 30, nr. 1, og § 33, nr. 1. Oplysninger fra politiets eller anklagemyndighedens interne dokumenter (f.eks. interne retningslinjer, systembeskrivelser og oplysninger fra myndighedernes intranet), som politiet eller anklagemyndigheden har overgivet til tilsynet i medfør af den foreslåede bestemmelse, og som indføres i tilsynets egne rapporter, vil tilsvarende efter en konkret vurdering kunne undtages fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 33, nr. 1.

I forbindelse med vurderingen af, om hensynene bag ovenstående undtagelsesbestemmelser taler imod udlevering af oplysningerne, forudsættes det, at tilsynet i forbindelse med behandling af en aktindsigtsanmodning fortager høring af den myndighed, som har afleveret sagerne og dokumenterne eller meddelt oplysningerne til tilsynet.

I *stk. 4* foreslås det, at Bevismiddeltilsynet udøver sine funktioner i fuld uafhængighed. Det indebærer, at myndigheden ikke er underlagt andre myndigheder, herunder politiet, anklagemyndigheden eller Justitsministeriet i faglig henseende.

Bevismiddeltilsynets vurderinger, henstillinger og anbefalinger vil således ikke kunne ændres af Justitsministeriet eller nogen anden administrativ myndighed. Der vil heller ikke kunne meddeles tilsynet pålæg om, at tilsynet, udover hvad der er fastsat i lovgivningen, skal foregå på en bestemt måde eller omfatte bestemte bevistyper. Myndighederne vil heller ikke kunne bede tilsynet om at stoppe en igangværende undersøgelse.

Til § 118 b

Det følger af retsplejelovens § 118 a, at Politiklagerrådet er Politiklagemyndighedens øverste ledelse og har det overordnede ansvar for myndighedens virksomhed og for at fastlægge generelle overordnede retningslinjer for myndighedens arbejde.

Det følger af den foreslåede § 118 b, at Politiklagerrådet er Politiklagemyndighedens og Bevismiddeltilsynets øverste ledelse og har det overordnede ansvar for myndighedernes virksomhed.

Den foreslåede ændring vil indebære, at Politiklagerrådet fremover også vil være Bevismiddeltilsynets øverste ledelse og have det overordnede ansvar for Bevismiddeltilsynets virksomhed.

Bestemmelsen svarer herudover til den gældende § 118 a.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 118 c

Det følger af retsplejelovens § 118 b, stk. 1, at Politiklagerrådet består af 1 formand, som skal være landsdommer, 1 advokat, 1 universitetslærer i retsvidenskab og 2 repræsentanter for offentligheden.

Det følger af den foreslåede § 118 c, stk. 1, at Politiklagerrådet skal bestå af seks medlemmer: 1 formand, som skal være landsdommer, 1 advokat, 1 universitetslærer i retsvidenskab, 1 teknisk ekspert og 2 repræsentanter for offentligheden.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at Politiklagerrådet udvides med en teknisk ekspert. Med definitionen »teknisk ekspert« sigtes eksempelvis til proceskonsulenter, it-sagkyndige, personer uddannet inden for teknisk revision eller andre personer med teknisk indsigt. Formålet med udvidelsen er at opnå en bredere sammensætning af kompetencer i Politiklagerrådet med det formål at sikre et tværfagligt blik på Bevismiddeltilsynets virksomhed.

Formålet med, at formanden skal være landsdommer, er navnlig at styrke tilliden til rådets arbejde og dets uafhængighed. Den øvrige sammensætning

af medlemmer skal sikre, at Politiklagerådet har en bred sammensætning, hvor også det læge element indgår.

Det følger af retsplejelovens § 118 b, stk. 2, at medlemmerne af Politiklagerådet beskikkes af justitsministeren for en periode på 4 år, og at genbeskikelse kun kan ske en enkelt gang. Den maksimale periode for medlemskab af rådet er således 8 år.

Den foreslåede bestemmelse i § 118 c, stk. 2, svarer til den gældende § 118 b, stk. 2.

Det følger af retsplejelovens § 118 b, stk. 3, at formanden beskikkes efter indstilling fra landsretterne.

For at sikre at begge landsretter bliver repræsenteret, bør formandskabet gå på skift mellem de to landsretter, og således at suppleanten for formanden er en dommer fra Vestre Landsret, hvis formanden er fra Østre Landsret, og omvendt.

Det følger af retsplejelovens § 118 b, stk. 4, at advokaten beskikkes efter indstilling fra Advokatrådet. Dette svarer til, hvad der gælder for Den Særlige Klageret og Dommerudnævnelsesrådet.

Det følger af retsplejelovens § 118 b, stk. 5, at offentlighedsrepræsentanterne beskikkes efter indstilling fra henholdsvis KL (Kommunernes Landsforening) og Dansk Folkeoplysnings Samråd.

De foreslåede bestemmelser i § 118 c, stk. 3-5, svarer til de gældende bestemmelser i § 118 b, stk. 3-5.

Universitetslæreren i retsvidenskab bør – ligesom det er tilfældet i relation til Den Særlige Klageret og Procesbevillingsnævnet – udpeges direkte af justitsministeren, idet det forudsættes, at der udpeges en erfaren professor eller lektor med interesse for politiets arbejde. Tilsvarende udpeges den tekniske ekspert direkte af justitsministeren, idet det forudsættes, at der udpeges en erfaren teknisk ekspert med interesse for politiets arbejde. Udpegelsen vil endvidere skulle ske på baggrund af den pågældendes faglige kvalifikationer.

Det følger af retsplejelovens § 118 b, stk. 6, at medlemmer af Folketinget, regionsråd og kommunalbestyrelser ikke kan være medlemmer af Politiklagerådet.

Den foreslåede bestemmelse i § 118 c, stk. 6, svarer til den gældende § 118 b, stk. 6.

Formålet med bestemmelsen er at sikre rådets uafhængighed af politiske interesser

Det følger af retsplejelovens § 118 b, stk. 7, at der beskikkes en suppleant for hvert af rådets medlemmer. Reglerne om beskikkelse finder tilsvarende anvendelse på beskikkelsen af suppleanter.

Den foreslåede bestemmelse i § 118 c, stk. 7, svarer til den gældende § 118 b, stk. 7.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 118 d

Det følger af retsplejelovens § 118 c, at Politiklagemyndighedens daglige ledelse forestås af direktøren der udnævnes og afskediges af justitsministeren efter indstilling fra Politiklagerådet. Direktøren skal følge de anvisninger og retningslinjer, som gives af rådet.

Det følger af den foreslåede § 118 d, stk. 1, at Politiklagemyndighedens og Bevismiddeltilsynets daglige ledelse varetages af direktøren.

Den foreslåede ændring indebærer, at direktøren fremover også skal varetage den daglige ledelse af Bevismiddeltilsynet. Bestemmelsen svarer herudover til den gældende § 118 c.

Direktøren bør være en fagligt velkvalificeret jurist med interesse for politiets forhold og helst med en alsidig baggrund og bred erfaring.

Det følger af retsplejelovens § 118 c, stk. 2, at direktøren deltager i Politiklagerådets møder, medmindre rådet undtagelsesvist bestemmer andet.

Direktøren er ikke medlem af rådet og har ikke stemmeret ved afstemninger i rådet, men direktøren deltager i rådets møder, medmindre rådet undtagelsesvis træffer anden bestemmelse. Det forudsættes, at denne adgang udnyttes snævert.

Den foreslåede bestemmelse i § 118 d, stk. 2, svarer til den gældende bestemmelse i § 118 c, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 118 e

Det følger af retsplejelovens § 118 d, at Politiklagerrådet selv fastsætter sin forretningsorden og de nærmere regler om arbejdets fordeling mellem rådet og direktøren.

Forretningsordenen vil bl.a. kunne indeholde bestemmelser om forberedelse af sager, der skal forelægges for rådet, rådets møder og afstemninger. Rådet vil endvidere kunne fastsætte nærmere retningslinjer for, hvilke sager og emner der skal eller kan forelægges for rådet. Rådet vil desuden have den endelige beslutning om indholdet af retningslinjer og vejledninger mv., som udarbejdes af Politiklagemyndigheden eller Bevismiddeltilsynet og om myndighedernes årsberetning. Det forudsættes, at afgørelse i rådet ved uenighed træffes ved almindelig stemmeflerhed. Der er ikke noget til hinder for, at det fremgår af en afgørelse fra Politiklagemyndigheden, om den har været drøftet i Politiklagerrådet, men resultatet af en eventuel afstemning bør i almindelighed ikke offentliggøres.

Politiklagerrådet kan endvidere behandle og træffe afgørelse i konkrete sager, der er principiel karakter eller af betydelig almindelig interesse, eller som af andre særlige grunde findes at burde afgøres af rådet. I andre sager træffes afgørelsen af direktøren eller af den, som er bemyndiget hertil af rådet eller direktøren. Udadtil bør afgørelsen fremtræde som truffet af Politiklagemyndigheden, idet der ikke kan klages over direktørens afgørelser til rådet. Det er i øvrigt op til rådet selv at fastlægge de nærmere retningslinjer for, hvilke sager der skal forelægges rådet.

Den foreslåede bestemmelse i § 118 e, svarer til den gældende § 118 d.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 118 f

Det følger af retsplejelovens § 118 e, at Politiklagemyndigheden skal afgive en årlig beretning om politiklageområdet til Folketinget og justitsministeren. Beretningen offentliggøres.

Det følger af den foreslåede § 118 f, at Politiklagemyndigheden og Bevismiddeltilsynet afgiver en årlig beretning om deres virksomhed til Folketinget og justitsministeren. Beretningerne offentliggøres.

Den foreslåede ændring indebærer, at der fremover både skal afgives en årlige beretning for Politiklagemyndigheden og for Bevismiddeltilsynet.

For så vidt angår Politiklagemyndigheden skal beretningen vedrøre både adfærdsklager og straffesager. Årsberetningen bør også indeholde nærmere oplysninger om de straffesager og disciplinærsager, der i årets løb har været rejst som følge af myndighedens arbejde. Det forudsættes, at beretningen udarbejdes under inddragelse af anklagemyndigheden, politidirektørerne og Rigspolitiet, og at disse myndigheder stiller materiale, herunder statistik og de øvrige nødvendige oplysninger, til rådighed for Politiklagemyndigheden.

For så vidt angår Bevismiddeltilsynet skal beretningen indeholde oplysninger om berørte temaer for det forgangne år. Beretningen bør endvidere indeholde sammenfattende oplysninger om de anbefalinger, som tilsynets virksomhed har afstedkommet.

Politiklagemyndigheden og Bevismiddeltilsynet forudsættes også at informere offentligheden om myndighedernes arbejde på andre måder end gennem årsberetningen. Myndighederne forudsættes således bl.a. at have egen hjemmeside, hvor oplysninger om klager over og straffesager mod polititjenestemænd samt det tematiske tilsynsarbejde samles.

Medarbejdere fra Politiklagemyndigheden kan endvidere deltage som undervisere i forbindelse med uddannelse af politifolk og i øvrigt deltage i oplysende arbejde om klager over politiet. Politiklagemyndigheden deltager desuden i det internationale samarbejde i forhold til tilsvarende myndigheder i andre europæiske lande.

Til nr. 3 (overskrift i kap. 93 b)

Som konsekvens af den foreslåede udvidelse af politiklageordningen ændres overskriften på kapitlet, så det afspejles, at civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed inddrages under politiklageordningen.

Til nr. 4 (§ 1019, stk. 1)

Efter den gældende politiklageordning kan Politiklagemyndigheden alene behandle og afgøre adfærdsklager, der vedrører »politipersonale«.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019, stk. 1, således at Politiklagemyndigheden – ud over klager over politipersonale – også vil skulle undersøge og træffe afgørelse vedrørende adfærdsklager over civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed.

For så vidt angår civilt personale i politiet vil Politiklagemyndigheden herefter skulle behandle og træffe afgørelse i sager om adfærdsklager over denne gruppe i det omfang, det pågældende personale varetager politimæssige opgaver, jf. politilovens § 2, eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse.

Af politilovens § 2 følger, at politiet har til opgave at forebygge strafbare forhold, forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge strafbare forhold, yde borgeren bistand i andre faresituationer, udføre kontrol og tilsynsopgaver efter gældende ret, yde andre myndigheder bistand efter gældende ret og udføre andre opgaver, der følger af gældende ret eller i øvrigt har en naturlig tilknytning til politiets virksomhed. Politiklagemyndighedens kompetence skal således afgrænses ud fra en opgavebaseret model, som knytter sig til varetagelse af politimæssige opgaver.

Til politimæssige opgaver knytter sig først og fremmest forebyggelse, efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold samt beføjelser, der er knyttet til ordenshåndhævelse, som f.eks. indbefatter civile medarbejders varetagelse af bevishåndtering, kriminalteknisk efterforskning, efterforskning af økonomisk kriminalitet og it-kriminalitet mv. Herunder omfatter po-

litimæssige opgaver tilsyns- og kontrolopgaver, som f.eks. trafikkontrol, udstedelse af tilladelser, paskontrolopgaver mv. Politiklageordningen vil endvidere omfatte det civile personales vejledning af borgere i forbindelse med varetagelse af politimæssige opgaver, herunder det administrative personales varetagelse af 114-opkald. Endelig omfatter politimæssige opgaver, som oplistet i politilovens § 2, f.eks. forvaltning af hittegods, udstedelse af jagt-tegn og varetagelse af kriminalregisteret.

Der henvises til pkt. 2.2.2.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

For så vidt angår ansatte ved den centrale anklagemyndighed vil Politiklagemyndigheden skulle behandle og træffe afgørelse i sager om adfærdsklager over denne gruppe i det omfang, det pågældende personale varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse.

Dette vil for det første omfatte de juridiske anklagere ved statsadvokaterne og Rigsadvokaten (anklagerfuldmægtige, anklagere, turnusanklagere, senior- og specialanklagere, vicesstatsadvokater, chefanklagere og statsadvokater i den centrale anklagemyndighed).

For det andet vil politiklageordningen omfatte øvrigt personale i den centrale anklagemyndighed, som varetager opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse, hvorved navnlig forstås personalets varetagelse af opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning, herunder retssagsbehandling, gennemførelse af straffeprocessuelle skridt eller tvangsindgreb over for borgerne og borgerrettede opgaver i forbindelse med f.eks. straf-fuldbyrdelse og foranstaltningsændringssager. Det vil endvidere omfatte andre retshåndhævende opgaver, hvor myndighedskompetencen over for borgerne er henlagt til anklagemyndigheden, herunder opgaver med hensyn til erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, aktindsigt i straffesager, sager om tilhold, bortvisning og opholdsforbud og telefonbetjening af borgere, hvis der er tale om opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning.

For det tredje vil politiklageordningen omfatte f.eks. civilt ansatte økonomer eller analytikere mv. ved Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der bidrager med ekspertise i forbindelse med efterforskning, ransagning eller tekniske undersøgelser mv., som henhører under politimæssige opgaver.

I tilfælde af, at en sag indebærer risiko for inhabilitet, bør sagen behandles af en anden statsadvokatur, og det bør som udgangspunkt kun være charge-rede medarbejdere i statsadvokaturerne og ikke turnusmedarbejdere (statsadvokatfuldmægtige i uddannelsesstillinger), der vurderer tiltalspørgsmål i sager mod ansatte i politiet eller ved anklagemyndigheden.

Der henvises til pkt. 2.2.2.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Politiklagemyndighedens kompetence vil ikke omfatte øvrige opgaver som støttefunktioner, regnskab, ledelsesunderstøttelse, kommunikation, personaleadministration og lignede administrative funktioner. Det almindelige kontorpersonale, servicemedarbejdere, administrationsmedarbejdere, studentermedhjælpere mv. vil således ikke være omfattet af politiklageordningen, idet disse medarbejdergrupper i almindelighed ikke varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse. Denne type opgaver vil f.eks. involvere personalehåndtering, rekruttering, undervisning af medarbejdere, revision og bogføring, kopiering af sagsakter og øvrige organisatoriske opgaver.

Uden for politiklageordningen vil – ligesom for politipersonale – også falde klager, som omhandler materielle afgørelser og dispositioner i forbindelse med politiets eller den centrale anklagemyndigheds sagsbehandling. Klager over civile medarbejders dispositioner bør som udgangspunkt ikke behandles af Politiklagemyndigheden, medmindre klagen har en nær sammenhæng med en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler, jf. forslaget § 1019 q. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 16, og bemærkningerne her til.

Klageordningen omfatter alene forhold, der er begået i tjenesten. Det vil – ligesom for politipersonale – afhænge af en konkret vurdering, om en handling foretaget af civilt personale i politiet eller ansatte ved anklagemyndigheden er foretaget i eller uden for tjenesten.

Til nr. 5 (§ 1019 a, stk. 1, 3. pkt.)

Med forslaget udgår retsplejelovens § 1019 a, stk. 1, 3. pkt. En tilsvarende bestemmelse om fremsendelse af en kopi af klagen til Politiklagemyndigheden i sager, som er egnet til notitssagsbehandling foreslås i stedet indsat som et nyt pkt. 2 i retsplejelovens § 1019 k, stk. 2.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10.

Til nr. 6 (§ 1019 a, stk. 2)

Den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 a, stk. 2, indebærer, at klager over myndighedsmisbrug fra politiet side kan fremsættes mundtligt til retsbogen. Hvis der klages til retsbogen, skal retten sende en udskrift af retsbogen til Politiklagemyndigheden, der så behandler sagen på samme måde som andre klager.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019 a, stk. 2, således at klager over myndighedsmisbrug, som omhandler ansatte ved den centrale anklagemyndighed, ligeledes kan fremsættes mundtligt til retsbogen. Hvis der klages til retsbogen, skal retten på tilsvarende vis sende en udskrift af retsbogen til Politiklagemyndigheden.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

Til nr. 7 (§ 1019 c, 2. pkt.)

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 c er det Politiklagemyndigheden, der skal sørge for at indhente det materiale, som er nødvendigt for at afgøre sagen. Politiklagemyndigheden kan skriftligt eller telefonisk indhente oplysninger fra klageren, en indklaget medarbejder og andre. Politiet stiller det skriftlige og andet materiale til rådighed, som Politiklagemyndigheden anmoder om, og det forudsættes, at politiet også på anden måde bidrager til sagens oplysning, f.eks. ved at besvare forespørgsler fra Politiklagemyndigheden om bestemte aspekter i sagen.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019 c, således at den centrale anklagemyndighed, på tilsvarende vis som politiet, vil være forpligtet til at stille materiale og oplysninger til rådighed for Politiklagemyndigheden, og det forudsættes ligeledes, at den centrale anklagemyndighed vil bidrage til sagens oplysning, f.eks. ved at besvare forespørgsler fra Politiklagemyndigheden om bestemte aspekter i sagen.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

Til nr. 8 (§ 1019 k, stk. 1, 1. pkt.)

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 k, stk. 1, kan en adfærdsklagesag afsluttes ved en samtale mellem »en overordnet polititjenestemand« og klageren (notitssagsbehandling), hvis klageren er indstillet på at medvirke hertil. Notitssagsbehandling er navnlig aktuel i de mindre adfærdsklagesager om f.eks. ukorrekt fremgangsmåde i tjenesten og uhøflig tiltale eller anden ukorrekt personlig optræden.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019 k, stk. 1, 1. pkt., således at en notitsbehandling vil kunne foretages ved en samtale mellem »en leder i politiet og anklagemyndigheden« og klageren.

Det skal gøre det muligt for den centrale anklagemyndighed, på tilsvarende vis som politiet, herunder den lokale anklagemyndighed, at benytte notits-sagsbehandlingen i sager om adfærdsklager, der er egnet hertil, således en sag vil kunne afsluttes ved en samtale mellem klageren og en overordnet leder i politiet eller den centrale anklagemyndighed.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

Til nr. 9 (§ 1019 k, stk. 2, 1. pkt.)

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 k, stk. 2, kan politiet træffe beslutning om, at klageren skal tilbydes, at sagen behandles som notitssag. Hvis klageren ønsker det, kan samtalen herefter gennemføres. Modtages klagen af Politiklagemyndigheden, vil myndigheden kunne oversende klagen til politiet med henblik på behandling som notitssag.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019 k, stk. 2, 1. pkt., således at den centrale anklagemyndighed, på tilsvarende vis som politiet, herunder den lokale anklagemyndighed, vil kunne tilbyde klageren, at sagen behandles som notitssag, hvor klagen indgives til den centrale anklagemyndighed. Hvis klageren ønsker det, kan samtalen herefter gennemføres. Modtages klagen af Politiklagemyndigheden, vil myndigheden kunne oversende klagen til den centrale anklagemyndighed med henblik på behandling som notitssag. Samtalen vil skulle gennemføres af en leder, jf. lovforslagets § 1, nr. 8.

Til nr. 10 (§ 1019 k, stk. 2, 2. pkt.)

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8 om den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 k, stk. 2.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019 k, stk. 2, 2. pkt., således at Politiklagemyndigheden ligeledes vil kunne oversende en klage til den centrale anklagemyndighed med henblik på behandling som notitssag. Samtalen vil i så fald skulle gennemføres med indklagedes leder og klageren, jf. lovforslagets § 1, nr. 8.

Til nr. 11 (§ 1019 k, stk. 2, 2. pkt.)

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 a, stk. 1, 3. pkt., skal politiet videresende en kopi af en klage til Politiklagemyndigheden, såfremt klagen er indgivet til politiet og findes egnet til notitssagsbehandling.

Med forslaget indsættes et nyt pkt. 2 i retsplejelovens § 1019 k, stk. 2, hvorefter politiet og den centrale anklagemyndighed skal oversende en kopi af en klage, som tages under notitssagsbehandling.

Dette sker med henblik på at samle regler om notitssagsbehandling under én bestemmelse i retsplejelovens § 1019 k, således at den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 a, stk. 1, 3. pkt., udgår. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5.

Endvidere skal forslaget sikre, at den centrale anklagemyndighed er underlagt tilsvarende forpligtelser som politiet vedrørende oversendelse af en kopi af en klage til Politiklagemyndigheden.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019 k, stk. 1, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 8.

Retsplejelovens § 1019, stk. 2, 2. pkt., herefter til § 1019, stk. 2, 3. pkt.

Til nr. 12 (§ 1019 k, stk. 4, 1. pkt.)

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 k, stk. 4, skal den politibetjent, der gennemfører samtalen med klageren, udarbejde en notits om samtalen og dens udfald. Af notitsen skal det fremgå, at klageren er vejledt om, at han eller hun kan få en formel afgørelse i sagen, og om den pågældende ønsker dette.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019 k, stk. 4, således at forpligtelsen til at udarbejde notits om samtalen og dens udfald skal udarbejdes af en leder, hvilket sker med henblik på at sidestille den centrale anklagemyndighed med politiet i sager om notitssagsbehandling. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8.

Til nr. 13 (§ 1019 k, stk. 5)

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 k, stk. 5, skal politiet efter samtalen med klageren sende en kopi af notitsen til Politiklagemyndigheden, der har ansvaret for, at notitssagsbehandlingen i politikredsene finder sted på forsvarlig måde, således at befolkningens tillid til denne måde at behandle en adfærdsklagesag på bevares. Notitsen sendes endvidere til den regionale statsadvokat og Rigspolitiet.

Med forslaget nyaffattes retsplejelovens § 1019 k, stk. 5, således at kopi af notits, jf. retsplejelovens § 1019 k, stk. 4, fremsendes til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og rigspolitichefen eller til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og rigsadvokaten.

Dette sker som konsekvens af, at den centrale anklagemyndighed, på tilsvarende vis som politiet, vil kunne tilbyde klageren notitssagsbehandling, jf. lovforslagets § 1, nr. 12. Politiet vil herefter skulle sende kopi af notitsen til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og rigspolitichefen, mens den centrale anklagemyndighed vil skulle sende notitsen til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og rigsadvokaten.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 4.

Til nr. 14 (§ 1019 o, stk. 1, 1. pkt.)

Den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 o, stk. 1, har til formål at sikre, at ansættelsesmyndigheden (politidirektøren og rigspolitichefen), mens sagen verserer, kan få lejlighed til at vurdere, om der er grundlag for foreløbige tjenstlige skridt i form af suspension eller midlertidig overførelse til andet arbejde. Endvidere skal bestemmelsen sikre, at ansættelsesmyndigheden får underretning om afgørelsen i sagen og dermed får mulighed for at vurdere spørgsmålet om eventuelle disciplinære sanktioner. Den regionale statsadvokat skal underrettes om sagens udfald af hensyn til statsadvokaternes generelle tilsynsforpligtelse i forhold til politikredsens behandling af straffesager, jf. retsplejelovens § 101, stk. 2, 1. pkt.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019 o, stk. 1, 1. pkt., således at Politimyndigheden skal underrette enten vedkommende politidirektør og rigspolitichefen eller den regionale statsadvokat og rigsadvokaten.

Dette sker som konsekvens af den foreslåede udvidelse af politiklageordningen med personale i den centrale anklagemyndighed, jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

På den måde vil den centrale anklagemyndighed, på tilsvarende vis som politiet, få lejlighed til at vurdere, om der er grundlag for foreløbige tjenstlige skridt i form af suspension eller midlertidig overførelse til andet arbejde, mens en adfærdsklagesag verserer.

Den centrale anklagemyndighed vil ligeledes skulle vurdere grundlaget for tjenesteretlige skridt for anklagere i den lokale anklagemyndighed, hvori- mod tjenesteretlige skridt mod øvrigt personale i den lokale anklagemyndighed skal vurderes af politikredsen og Rigspolitiet.

Til nr. 15 (§ 1019 o, stk. 1, 2. pkt.)

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 14, om gældende regler efter retsplejelovens § 1019 o, stk. 1.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019 o, stk. 1, 2. pkt., således at Politimyndigheden skal underrette vedkommende politidirektør, den regionale statsadvokat og rigspolitichefen, hvis afgørelsen i adfærdsklagesagen angår ansatte i politiet, mens Politiklagemyndigheden skal underrette den regionale statsadvokat og rigsadvokaten, hvis afgørelsen i adfærdsklagesagen angår ansatte i den centrale anklagemyndighed samt anklagere i den lokale anklagemyndighed.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

Til nr. 16 (§ 1019 q)

Den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1019 q giver mulighed for, at Politiklagemyndigheden i visse tilfælde kan behandle og afgøre klager over politipersonales dispositioner (»dispositionsklager«). Det kan dog kun ske, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en ad-

adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler. Det vil f.eks. være tilfældet i de situationer, hvor der i forbindelse med en adfærdsklage tillige klages over en disposition, som en medarbejder har truffet i forbindelse med den pågældende politiforretning. De rent ledelsesmæssige dispositioner kan derimod ikke være omfattet af politiklageordningen, f.eks. beslutninger om hvordan politiets ressourcer skal anvendes eller generelle overvejelser af operationel/polititaktisk karakter.

Det forudsættes, at Politiklagemyndigheden i forbindelse med behandlingen af en dispositionsklage forelægger sagen for den pågældende medarbejders foresatte, typisk en politidirektør eller rigspolitichefen, således at politiledelsen kan få lejlighed til at komme med bemærkninger om dispositionen.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019 q, således at Politimyndigheden – på tilsvarende vis som for politipersonale – kan behandle og afgøre en klage over en disposition truffet af personale ansat i politiet og den centrale anklagemyndighed, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en adfærdsklage, som Politimyndigheden behandler.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af den foreslåede ændring af retsplejelovens § 1019, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

Til nr. 17 (overskrift i kap. 93 c)

Som konsekvens af den foreslåede udvidelse af politiklageordningen ændres overskriften på kapitlet, så det afspejles, at civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed inddrages under politiklageordningen.

Til nr. 18 (§ 1020, 1. pkt.)

Efter den gældende politiklageordning kan Politiklagemyndigheden som udgangspunkt alene efterforske anmeldelser om strafbare forhold begået i tjenesten af »politipersonale«.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1020, som har til formål at udvide politiklageordningen, således at Politiklagemyndigheden – ud over sager om strafbare forhold begået af politipersonale – også vil skulle efterforske anmeldelser om strafbare forhold begået i tjenesten af civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed.

For så vidt angår civilt personale i politiet vil Politiklagemyndigheden herefter skulle behandle sager om anmeldelse af strafbare forhold begået i tjenesten af denne gruppe i det omfang, det pågældende personale varetager politimæssige opgaver, jf. politilovens § 2, eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse.

Af politilovens § 2 følger, at politiet har til opgave at forebygge strafbare forhold, forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge strafbare forhold, yde borgeren bistand i andre faresituationer, udføre kontrol og tilsynsopgaver efter gældende ret, yde andre myndigheder bistand efter gældende ret og udføre andre opgaver, der følger af gældende ret eller i øvrigt har en naturlig tilknytning til politiets virksomhed. Politiklagemyndighedens kompetence skal således afgrænses ud fra en opgavebaseret model, som knytter sig til varetagelse af politimæssige opgaver.

Til politimæssige opgaver knytter sig først og fremmest forebyggelse, efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold samt beføjelser, der er knyttet til ordenshåndhævelse, som f.eks. indbefatter civile medarbejderes varetagelse af bevishåndtering, kriminalteknisk efterforskning, efterforskning af økonomisk kriminalitet og it-kriminalitet mv. Herunder omfatter politimæssige opgaver tilsyns- og kontrolopgaver, som f.eks. trafikkontrol, udstedelse af tilladelser, paskontrolopgaver mv. Politiklageordningen vil endvidere omfatte det civile personales vejledning af borgere i forbindelse med varetagelse af politimæssige opgaver, herunder det administrative personales varetagelse af 114-opkald. Endelig omfatter politimæssige opgaver, som oplistet i politilovens § 2, f.eks. forvaltning af hittegods, udstedelse af jagt-tegn og varetagelse af kriminalregisteret.

Der henvises til pkt. 2.2.2.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

For så vidt angår ansatte ved den centrale anklagemyndighed vil Politiklagemyndigheden skulle behandle sager om anmeldelse af strafbare forhold begået i tjenesten af denne gruppe i det omfang, det pågældende personale varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse.

Dette vil for det første omfatte de juridiske anklagere ved statsadvokaterne og Rigsadvokaten (anklagerfuldmægtige, anklagere, turnusanklagere, se-

nior- og specialanklagere, vicestatsadvokater, chefanklagere og statsadvokater i den centrale anklagemyndighed).

For det andet vil politiklageordningen omfatte øvrigt personale i den centrale anklagemyndighed, som varetager opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse, hvorved navnlig forstås personalets varetagelse af opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning, herunder retssagsbehandling, gennemførelse af straffeprocessuelle skridt eller tvangsindgreb over for borgerne og borgerrettede opgaver i forbindelse med f.eks. straf fuldbyrdelse og foranstaltningsændringssager. Det vil endvidere omfatte andre retshåndhævende opgaver, hvor myndighedskompetencen over for borgerne er henlagt til anklagemyndigheden, herunder opgaver med hensyn til erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, aktindsigt i straffesager, sager om tilhold, bortvisning og opholdsforbud og telefonbetjening af borgere, hvis der er tale om opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning.

For det tredje vil politiklageordningen omfatte f.eks. civilt ansatte økonomer eller analytikere mv. ved Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der bidrager med ekspertise i forbindelse med efterforskning, ransagning eller tekniske undersøgelser mv., som henhører under politimæssige opgaver.

I tilfælde af at en sag indebærer risiko for inhabilitet, bør sagen behandles af en anden statsadvokatur, og det bør som udgangspunkt kun være charge-rede medarbejdere i statsadvokaturerne og ikke turnusmedarbejdere (statsadvokatfuldmægtige i uddannelsesstillinger), der vurderer tiltalespørgsmål i sager mod ansatte i politiet eller ved anklagemyndigheden.

Der henvises til pkt. 2.2.2.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Politiklagemyndighedens kompetence vil ikke omfatte øvrige opgaver som støttefunktioner, regnskab, ledelsesunderstøttelse, kommunikation, personaleadministration og lignede administrative funktioner. Det almindelige kontorpersonale, servicemedarbejdere, administrationsmedarbejdere, studentermedhjælpere mv. vil således ikke være omfattet af politiklageordningen, idet disse medarbejdergrupper i almindelighed ikke varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse. Denne type opgaver vil f.eks. involvere personalehåndtering, rekruttering, undervisning af medarbejdere, revision og bogføring, kopiering af sagsakter og øvrige organisatoriske opgaver.

Uden for politiklageordningen vil – ligesom for politipersonale – også falde klager, som omhandler materielle afgørelser og dispositioner i forbindelse med politiets eller den centrale anklagemyndigheds sagsbehandling. Klager over civile medarbejders dispositioner bør i udgangspunktet ikke behandles af Politiklagemyndigheden, medmindre klagen har en nær sammenhæng med en igangværende efterforskning ved Politiklagemyndigheden, jf. forslaget § 1020 i, stk. 2. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 21, og bemærkningerne hertil.

Klageordningen omfatter udelukkende forhold, der er begået i tjenesten. Det vil – ligesom for politipersonale – afhænge af en konkret vurdering, om en handling er foretaget i tjenesten.

Til nr. 19 (§ 1020 a, stk. 1)

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1020 a, stk. 1, kan Politiklagemyndigheden på baggrund af en anmeldelse eller af egen drift, hvis det på grund af oplysninger i medierne eller af andre grunde skønnes nødvendigt, at efterforske et hændelsesforløb, hvor politipersonale kan have gjort sig skyldig i strafbare forhold.

Det er dog efter stk. 1 en betingelse for at indlede en efterforskning, at der er rimelig formodning om, at der er begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige. Denne betingelse svarer til, hvad der i øvrigt gælder i straffesager, jf. retsplejelovens § 742, stk. 2.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1019 a, stk. 1, således at Politiklagemyndigheden på baggrund af en anmeldelse eller af egen drift vil kunne iværksætte efterforskning over for personale ansat i politiet eller den centrale anklagemyndighed.

Dette sker som konsekvens af den foreslåede udvidelse af politiklageordningen med personale i den centrale anklagemyndighed, jf. lovforslagets § 1, nr. 18.

Til nr. 20 (§ 1020 b, stk. 1)

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1020 b, stk. 1, efterforsker Politiklagemyndigheden ikke politipersonales overtrædelser af færdselslovens hastighedsbestemmelser i tilfælde, hvor den pågældende medar-

bejder erkender sig skyldig, og hastighedsovertrædelsen alene skønnes at ville medføre bøde eller betinget frakendelse af førerretten og ikke berører tredjemand. Baggrunden herfor er, at der er tale om sager, hvor der ved sanktionsfastsættelsen ikke udøves et skøn. Politidirektøren kan uden forelæggelse for Politiklagemyndigheden udarbejde bødeforlæg og lade den pågældende tjenestemand vedtage en bøde og betinget frakendelse af førerretten.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1020 b, stk. 1, således at Politiklagemyndigheden ikke behandler overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser af personale ansat i politiet eller den centrale anklagemyndighed under de i retsplejelovens § 1020 b, stk. 1, nævnte betingelser.

Dette sker som konsekvens af den foreslåede udvidelse af politiklageordningen med personale i den centrale anklagemyndighed, jf. lovforslagets § 1, nr. 18.

Til nr. 21 (§ 1020 i, stk. 2)

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 1020 i har statsadvokaten mulighed for at bestemme, at en straffesag, der omfatter flere forhold eller flere sigtede, i sin helhed skal efterforskes af Politiklagemyndigheden.

Politiklagemyndigheden har mulighed for i visse tilfælde at behandle klager over politipersonales dispositioner, herunder f.eks. politiets beslutning om at anbringe en person til fare for sig selv eller andre i detentionen, i forbindelse med efterforskningen af en straffesag. Det gælder både dispositioner inden for og uden for strafferetsplejen. Det kan dog kun ske, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en igangværende efterforskning i Politiklagemyndigheden.

Det vil f.eks. være tilfældet i de situationer, hvor der i forbindelse med en anmeldelse af et strafbart forhold tillige klages over en disposition, som en medarbejder har truffet i forbindelse med den pågældende politiforretning. De rent ledelsesmæssige dispositioner kan derimod ikke være omfattet af politiklageordningen, f.eks. en beslutning om, hvordan politiets ressourcer skal anvendes eller generelle overvejelser af operationel/polititaktisk karakter.

Det forudsættes, at Politiklagemyndigheden i forbindelse med behandlingen af en dispositionsklage forelægger sagen for den pågældende medarbejders

foresatte, typisk en politidirektør eller rigspolitichefen, således at politiledelsen kan få lejlighed til at komme med bemærkninger om dispositionen.

Med forslaget ændres retsplejelovens § 1020 i, stk. 2, således at Politiklagemyndigheden – på tilsvarende vis som for politipersonale – kan behandle og afgøre en klage over en disposition truffet af personale ansat i politiet eller den centrale anklagemyndighed, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en igangværende efterforskning, som Politimyndigheden behandler.

Dette sker som konsekvens af den foreslåede udvidelse af politiklageordningen med personale i den centrale anklagemyndighed, jf. lovforslagets § 1, nr. 18.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 2021. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Det skyldes, at der for Færøerne og Grønland gælder særlige retsplejelove.

Den foreslåede ikrafttrædelsesdato er fastsat med henblik på at sikre muligheden for, at Politiklagemyndigheden kan indrettet sig organisatorisk på at overtage behandlingen af sager vedrørende civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed.

Adfærdsklager over og anmeldelser om strafbare forhold begået af personale i politiet eller anklagemyndigheden, der er modtaget den 1. januar 2021 eller senere, behandles af Politiklagemyndigheden. Tilsvarende finder anvendelser for sager om adfærdsklager over og anmeldelser om strafbare forhold begået af personale i politiet eller anklagemyndigheden, som Politiklagemyndigheden iværksætter af egen drift.

Ikrafttrædelsesdatoen er endvidere fastsat med henblik på at sikre tilstrækkelig tid til at få etableret den nye tilsynsmyndighed. Forudsat at loven vedtages, vil Politiklagerådet og direktøren kunne foretage de forberedelseshandlinger, som kræves for at tilsynsmyndigheden er i drift pr. 1. januar 2021.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 1 I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019, foretages følgende ændringer:
Sjette afsnit. Den Uafhængige Politiklagemyndighed	1. Overskriften til første bog, sjette afsnit, affattes således: »Sjette afsnit. Den Uafhængige Politiklagemyndighed og Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler«
Kapitel 11 a § 118. Den Uafhængige Politiklagemyndighed (Politiklagemyndigheden) er en selvstændig myndighed, der ledes af Politiklagerådet og en direktør. <i>Stk. 2.</i> Politiklagemyndigheden behandler klager over politiet, jf. ka-	2. Kapitel 11 a, affattes således: »Kapitel 11 a § 118. Den Uafhængige Politiklagemyndighed (Politiklagemyndigheden) er en selvstændig myndighed, der ledes af Politiklagerådet og en direktør. <i>Stk. 2.</i> Politiklagemyndigheden behandler klager over personale ansat

pitel 93 b, og efterforsker straffesager mod politipersonale, jf. kapitel 93 c.

Stk. 3. Politiklagemyndigheden udøver sine funktioner i fuld uafhængighed.

§ 118 a. Politiklagerådet er Politiklagemyndighedens øverste ledelse og har det overordnede ansvar for myndighedens virksomhed.

§ 118 b. Politiklagerådet består af 1 formand, som skal være landsdommer, 1 advokat, 1 universitetslærer i retsvidenskab og 2 repræsentanter for offentligheden.

i politiet og anklagemyndigheden, jf. kapitel 93 b, og efterforsker straffesager mod personale ansat i politiet og anklagemyndigheden, jf. kapitel 93 c.

Stk. 3. Politiklagemyndigheden udøver sine funktioner i fuld uafhængighed.

§ 118 a. Det Uafhængige Tilsyn med Bevismidler (Bevismiddeltilsynet) er en selvstændig myndighed, der ledes af Politiklagerådet og en direktør.

Stk. 2. Bevismiddeltilsynet fører tilsyn med politiets og anklagemyndighedens behandling af tekniske beviser. Politiets Efterretnings-tjeneste er ikke omfattet af tilsynets virksomhed.

Stk. 3. Politiet og anklagemyndigheden er forpligtet til at meddele Bevismiddeltilsynet de oplysninger samt udlevere de dokumenter mv., som forlanges af Bevismiddeltilsynet.

Stk. 4. Bevismiddeltilsynet udøver sine funktioner i fuld uafhængighed.

§ 118 b. Politiklagerådet er Politiklagemyndighedens og Bevismiddeltilsynets øverste ledelse og har det overordnede ansvar for myndighedernes virksomhed.

§ 118 c. Politiklagerådet består af 1 formand, som skal være landsdommer, 1 advokat, 1 universitetslærer i retsvidenskab, 1 teknisk ekspert

Stk. 2. Medlemmerne beskikkes af justitsministeren for 4 år ad gangen. Genbeskikkelse kan finde sted én gang.

Stk. 3. Formanden beskikkes efter indstilling fra landsretterne.

Stk. 4. Advokaten beskikkes efter indstilling fra Advokatrådet.

Stk. 5. Offentlighedsrepræsentanterne beskikkes efter indstilling fra henholdsvis KL (Kommunernes Landsforening) og Dansk Folkeoplysnings Samråd.

Stk. 6. Medlemmer af Folketinget, regionsråd og kommunalbestyrelser kan ikke være medlemmer af Politiklagerådet.

Stk. 7. Der beskikkes en suppleant for hvert af rådets medlemmer. Stk. 1-6 finder tilsvarende anvendelse på beskikkelse af suppleanter.

§ 118 c. Politiklagemyndighedens daglige ledelse varetages af direktøren, der udnævnes og afskediges af justitsministeren efter indstilling fra Politiklagerådet. Direktøren skal følge de anvisninger og retningslinjer, som gives af rådet.

Stk. 2. Direktøren deltager i Politiklagerådets møder, medmindre rådet undtagelsesvis bestemmer andet.

§ 118 d. Politiklagerådet fastsætter selv sin forretningsorden og de nærmere regler om arbejdets fordeling mellem rådet og direktøren.

§ 118 e. Politiklagemyndigheden afgiver en årlig beretning om sin

og 2 repræsentanter for offentligheden.

Stk. 2. Medlemmerne beskikkes af justitsministeren for 4 år ad gangen. Genbeskikkelse kan finde sted én gang.

Stk. 3. Formanden beskikkes efter indstilling fra landsretterne.

Stk. 4. Advokaten beskikkes efter indstilling fra Advokatrådet.

Stk. 5. Offentlighedsrepræsentanterne beskikkes efter indstilling fra henholdsvis KL (Kommunernes Landsforening) og Dansk Folkeoplysnings Samråd.

Stk. 6. Medlemmer af Folketinget, regionsråd og kommunalbestyrelser kan ikke være medlemmer af Politiklagerådet.

Stk. 7. Der beskikkes en suppleant for hvert af rådets medlemmer. Stk. 1-6 finder tilsvarende anvendelse på beskikkelse af suppleanter.

§ 118 d. Politiklagemyndighedens og Bevismiddeltilsynets daglige ledelse varetages af direktøren, der udnævnes og afskediges af justitsministeren efter indstilling fra Politiklagerådet. Direktøren skal følge de anvisninger og retningslinjer, som gives af rådet.

Stk. 2. Direktøren deltager i Politiklagerådets møder, medmindre rådet undtagelsesvis bestemmer andet.

§ 118 e. Politiklagerådet fastsætter selv sin forretningsorden og de nærmere regler om arbejdets fordeling mellem rådet og direktøren.

virksomhed til Folketinget og justitsministeren. Beretningen offentliggøres.	§ 118 f. Politiklagemyndigheden og Bevismiddeltilsynet afgiver en årlig beretning om deres virksomhed til Folketinget og justitsministeren. Beretningen offentliggøres.«
Kap. 93 b Behandling af klager over politipersonalet	3. I <i>overskriften til kapitel 93 b</i> ændres »politipersonalet« til: »personale ansat i politiet og anklagemyndigheden«
§ 1019. Den Uafhængige Politiklagemyndighed undersøger og træffer afgørelse vedrørende klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager). <i>Stk. 2-3. ---</i>	4. I <i>§ 1019, stk. 1</i>, ændres »politipersonalets adfærd i tjenesten« til: »personale ansat i politiet eller anklagemyndigheden, når klagen angår adfærd udvist i tjenesten«
§ 1019 a. Klage indgives til Politiklagemyndigheden. Indgives klagen til politiet eller anklagemyndigheden, skal den straks videresendes til Politiklagemyndigheden, medmindre klagen er egnet til notitssagsbehandling efter § 1019 k. I så fald sender politiet en kopi af klagen til Politiklagemyndigheden.	5. <i>§ 1019 a, stk. 1, 3. pkt.</i>, ophæves.
§ 1019 a. --- <i>Stk. 2.</i> Klage over myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en straffesag kan endvidere fremsættes mundtligt til retsbogen under straffesagens behandling. <i>Stk. 3. ---</i>	6. I <i>§ 1019 a, stk. 2</i>, indsættes efter »politiets«: »eller anklagemyndighedens«
§ 1019 c. Politiklagemyndigheden undersøger sagen og sørger for, at alt relevant materiale tilvejebringes. Politiet stiller det materiale og de oplysninger til rådighed, som Politiklagemyndigheden anmoder om. Politiklagemyndigheden kan	7. I <i>§ 1019 c, 2. pkt.</i>, indsættes efter »Politiet«: »og anklagemyndigheden«

indhente oplysninger fra klageren, indklagede og andre.	
§ 1019 k. En adfærdsklagesag kan sluttes ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren (notitssagsbehandling). Notitssagsbehandling kan kun gennemføres, hvis klageren er indforstået hermed. Samtalen skal gennemføres hurtigst muligt efter klagens modtagelse.	8. I § 1019 k, stk. 1, 1. pkt., ændres »en overordnet polititjenestemand« til: »en leder i politiet eller anklagemyndigheden«
§ 1019 k. --- <i>Stk. 2.</i> Indgives en adfærdsklage til politiet, kan politiet tilbyde klageren en notitssagsbehandling. I en sag, der er under behandling i Politiklagemyndigheden, kan denne myndighed bestemme, at sagen skal sendes til politiet med henblik på notitssagsbehandling, hvis det skønnes hensigtsmæssigt. <i>Stk. 3</i> ---	9. I § 1019 k, stk. 2, 1. pkt., ændres »til politiet, kan politiet tilbyde klageren« til: »til politiet eller anklagemyndigheden, kan klageren tilbydes« 10. I § 1019 k, stk. 2, 2. pkt., ændres »politiet« til: »politiet eller anklagemyndigheden« 11. I § 1019 k, stk. 2, indsættes som et nyt <i>pkt. 2</i> »I så fald sender politiet eller anklagemyndigheden en kopi af klagen til Politiklagemyndigheden.« § 1019 k, stk. 2, 2. pkt., bliver herefter § 1019 k, stk. 2, 3. pkt.
§ 1019 k. --- <i>Stk. 2.</i> --- <i>Stk. 3.</i> --- <i>Stk. 4.</i> Den overordnede polititjenestemand, der gennemfører samtalen efter stk. 1, skal udarbejde en notits om det passerede. Det skal fremgå af notitsen, at klageren er vejledt om betydningen af notitssagsbehandling, og at sagen kan forlanges afgjort af Politiklagemyndigheden. Det skal af notitsen endvidere	12. I § 1019 k, stk. 4, 1. pkt., ændres »Den overordnede polititjenestemand« til: »Den leder«

fremgå, om klageren ønsker klagen afgjort af Politiklagemyndigheden.	
§ 1019 k. --- <i>Stk. 2.</i> --- <i>Stk. 3.</i> --- <i>Stk. 4.</i> --- <i>Stk. 5.</i> Politiet sender kopi af notitsen til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og rigspolitichefen.	13. I § 1019 k, stk. 5, nyaffattes: »Kopi af notitsen, jf. stk. 4, fremsendes til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og rigspolitichefen eller til Politiklagemyndigheden, den regionale statsadvokat og rigsadvokaten«
§ 1019 o. Politiklagemyndigheden underretter vedkommende politidirektør og rigspolitichefen, når der indledes en adfærdsklagesag. Politiklagemyndigheden underretter endvidere vedkommende politidirektør og statsadvokat og rigspolitichefen om afgørelsen i adfærdsklagesager. <i>Stk. 2.</i> ---	14. I § 1019 o, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »rigspolitichefen«: »eller vedkommende statsadvokat og rigsadvokaten« 15. I § 1019 o, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »rigspolitichefen«: »eller vedkommende statsadvokat og rigsadvokaten«
§ 1019 q. Politiklagemyndigheden kan behandle og afgøre en klage over en disposition, som politipersonale har truffet, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en adfærdsklage, som Politiklagemyndigheden behandler.	16. I § 1019 q udgår », som politipersonale har truffet«
Kap. 93 c Straffesager mod politipersonale	17. I overskriften til kapitel 93 c ændres »politipersonale« til: »personale ansat i politiet og anklagemyndigheden«
§ 1020. Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten indgives til Den Uafhængige Politiklagemyndighed. Indgives anmeldelsen til politiet eller anklagemyndigheden, videresendes den straks til Politiklagemyndigheden.	18. I § 1020, 1. pkt., ændres »af politipersonale i tjenesten« til: »i tjenesten af personale ansat i politiet eller anklagemyndigheden«

§ 1020 a. Politiklagemyndigheden iværksætter efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige. <i>Stk. 2-3. ---</i>	19. I § 1020 a, stk. 1, ændres »politipersonale« til: »personale ansat i politiet eller anklagemyndigheden«
§ 1020 b. Sager om overtrædelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser, der er begået af politipersonale, efterforskes ikke af Politiklagemyndigheden, hvis 1) den pågældende erkender sig skyldig, 2) hastighedsovertrædelsen ikke skønnes at ville medføre anden sanktion end bøde eller betinget frakendelse af førerretten og 3) hastighedsovertrædelsen ikke involverer tredjemand. <i>Stk. 2-3. ---</i>	20. I § 1020 b, stk. 1, ændres »politipersonale« til: »personale ansat i politiet eller anklagemyndigheden«
§ 1020 i. --- <i>Stk. 2.</i> Politiklagemyndigheden kan behandle en klage over en disposition, som politipersonale har truffet, hvis der er en nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en igangværende efterforskning i Politiklagemyndigheden. <i>Stk. 3. ---</i>	21. I § 1020 i, stk. 2, udgår », som politipersonale har truffet«
	§ 2
	Loven træder i kraft den 1. januar 2021.

